

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Augustini in epistolam Iohannis ad Parthos tractatus decem - Cod. Aug. perg. 110

Augustinus, Aurelius

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Ambrosius: liber de paradiso dei

[urn:nbn:de:bsz:31-44410](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-44410)

plantati sunt oriente. et ibi esse positum hominem quem blasmauit deus. Istius paradisi auctorem iam possumus inuenire. Quis est enim qui potuit fingere paradisu nisi omnipotens deus qui dixit et facta sunt. nunquam indigens eorum que generari uellet. Ipse ergo plantauit paradisu. de quo dicit sapientia. Omnis plantatio qua non plantauit pro meus eradicabitur. Bona angelorum plantatio. bona sanctorum. Sancti enim sub ficu et uite dicuntur in illo pacis future tempore. in quibus typus est angelorum. Ergo paradisu est pluma ligna habens. scilicet ligna fructifera. ligna plena sua atque uirtutis. de quibus scriptum est. Exultabunt omnia ligna siluati. Ligna semper florentia uiriditate meritorum. sic illud lignum quod plantatum est secus decursus aquarum aut folium non defluit. quia totus in eo fructus exuberat. Hic ergo paradisu est. Locus autem eius in quo est plantatus dicitur uoluptas. Unde et sanctus dauid. Et torrente uoluptatis tue potabis eos. Legisti enim quia fons procedit ex eden qui rigat paradisu. Hec igitur sanctorum flumina que plantata sunt in paradiso quasi profluo quodam torrentis spiritus irrigant. De quo etiam alibi ait. fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Est autem ciuitas illa que sursum est ierusalem libera. in qua diuersa sanctorum merita pullularunt. In hoc ergo paradiso hominem deus posuit quem blasmauit. Intellige etiam quia non eum hominem qui secundum ymaginem dei est posuit. sed eum qui secundum corpus. Incorporealis enim in loco non est. Posuit autem eum in paradiso sicut solem in celo expectantem regnum celorum. quemadmodum creatura expectat reuelationem filiorum dei. Ergo si paradisu est in quo erat exorta uirgulta uidetur paradisu anima esse. que multiplicat semine acceptum. in qua uirtus unaqueque plantatur. In qua erat etiam lignum uite hoc est sapientia. sicut dixit salomon. Quia sapientia non de terra orta est. sed de pre. Est ei splendor lucis eterne et manatio omnipotentis gratie. Erat autem lignum sancti boni et mali in paradiso. Sic enim habes. quia produxit deus lignum speciosum ad aspectum. et bonum ad escam. et lignum uite in paradiso. et lignum sancti boni et mali. Postea uidebimus utrum et hoc lignum speciosum ad aspectum et bonum ad escam fuerit sicut et cetera. Et in loco de hoc oportum disputabitur. quo hominem ex hoc gustante ligno inuenimus esse deceptum. Interi nichil habemus quod nunc reprehendere debeamus. et si ratione scire non possumus. Neque enim in hac creatura mundi si qua nobis difficilia intellectu uidentur et incomprehensibilia ingenio nostro temerario quodam debemus quod gemmare uidit. ut creaturam serpentium. uenenatamque aliamque animantis. Quippe homines qua ratione singula queque sunt facta intelligunt adhuc et scire non possumus. Sunt enim pluma que non nostro ingenio metienda sunt. sed ex altitudine diuine dispositionis et uerbi sunt estimanda. Pone enim sine iudicio tamen assertionis future. Ideo tibi hoc lignum sancti boni et mali displicere. quia postea quam gustauerunt ex eo homines intellexerunt esse se nudos. Attamen ad confirmationem diuine operationis dicam tibi et hoc lignum in paradiso exortum. et ideo a deo esse prouisum. ut possumus supereminentiam boni scire. Quomodo enim si non esset sancti boni et mali inter bonum et malum discretionem aliquam dicerem? Nam neque quod malum erat malum iudicaretur esse nisi esset sancti boni.

Sic ergo et in scripturis diuinis non facile reprehendam aliquid quod intelligere non possumus.

em qui mortuū tangit in illis
us est. Quicquid ergo inuenit
er mortuos. et dicit nobis se
u uellet ostendit. Vade ad
rem meū et precor uerū domi
ū ubi quiescit iohannes et
et inuenit uiuentē apud
m in tempore sine queram
remis eum. ut dicit et uol
atis seculi. Nolite timere
a fluitibus corporaliū
tolite timere a tenetis. Ergo
sum uita. Quicquid ad
uonia ipse est plenitudo di
etutatis. a seculis. et nunc. Amen.
Explicit liber sancti
nter liber eiusdem sancti
riter.
den secundum orientem. Et
at uel quem primum.

horrendis sermo. non mediocri
der inuente. Quod non sit
ibi sit. qualis ue sit inuestigari
supientibus. Maxime si apud
sue extra corpus respicit
ant usque ad terram. Et
Ergo huiusmodi hominem sine
corpus uel non dicitur
in paradisu. et audiuit uerba
e non licet hō loqui. Et
bor. si in infirmitatibus
Nam ueritate dico. Ergo si
ulus. aut uix aliquis par
nerit. id est tū siue in corpore
nō possit. Audierit tū uerba
nerit. quo tū dē modo nos
er uidere potum. Et si pos
mare. Simul tū paulus ex
ritus. quō magis uobis scilicet
ā reuelatio omnino et pot
e debetis. Et ideo reuelatio
in genesi. a deo paradisu

Scientia autem boni esse non posset, nisi esset et mali. Neque rursus quod bonum
erat sciremus bonum esse nisi esset scientia mali. Cape exemplum de ipsa condi-
tione humani corporis. Nempe habet et amaritudinem quandam fellis,
que si in commune prospicias ad salutem hominis utilis inuenitur. Ergo et quod
malum putamus plerumque non per omnia malum est, si in toto utile. Nam
sicut fel in parte est corporis, et tamen ad totius utilitatem corpus prodest.
Ita utilitati omnium profutura sciens deus scientiam boni et mali in parte
constituit, ut in commune prodesset. Denique serpentem in paradiso
inuenis, utique non sine dei uoluntate generatum. In serpentis autem
figura diabolus est, fuisse enim diabolum in paradiso etiam Iezechiel pro-
pheta docet, qui dicit super principem tyri. In uoluptate inquit pa-
disi factus es. Principem tyri in figura accipimus diaboli. Quod nunquam
et hinc accusabimus dominum, quia thesauros eius altitudinis et scientie
absconditos in christo et occultos comprehendere non possumus, nisi quos ipse
reuelare dignatus est. Reuelauit tamen ut sciamus etiam diaboli mali-
tiam ad salutem prodesse hominibus, non quod diabolus prodesse uelit, si quod ma-
litiam eius etiam repugnantis conuertit nobis dominus ad salutem. Denique
huius malitia Iob sancti uiri fecit esse uirtutem et patientiam clarioram.
Huius malitia iustitiam eius exortat ut certaret et uinceret, et uictoria
corona sequeret. Nemo enim nisi qui legitime certauerit coronatur.
Ioseph quoque castimonia nunquam ad nostram memoriam peruenisset, nisi mulier
domini eius contubernialis ignis ignitis diaboli spiculis motata temptas-
set eius affectum, nisi postremo affectasset eius uirtutem, quo clarior esset
castimonia uiri, qui mortem pro castitate contempsit. Vis scire osulum
dei? Nempe diabolo auctore necesse uidentur iustis hominibus preparari,
exercenti quoque pernicidia filiorum. Attamen dominus etiam abraham hac parte
temptauit ut molari sibi filium ab eodem postularet, qua temptatione
abraham fidelis est domino comprobatus, quod a deuotionis obsequio nec
dilecti filij infatigatione sit reuocatus. Ita ergo et lignum scientie boni et mali
in paradiso, quod erat speciosum ad uisum, et bonum ad escam specie uidebatur.
Non enim usu bonum ad escam erat, quoniam esca eius uideretur hominibus obfuisse.
Ergo est, quod in singulis nocet in commune prodest. Unde Iude nocuit
diabolus, si propter illum omnes apostolos coronauit, qui malicie eius temptatione
uicerunt. Itaque neque dubitandum neque reprehendum quod in paradiso diabo-
lus erat, quoniam quidem hoc concludere sanctis non potuit iter ne quis asce-
deret. Neque enim iustis habitationem incolatus tanquam possessor eripuit.
Esto enim ut aliquos desideres atque uitiosos ab incolatu superne possessionis
auerterit, illud multo angustius multoque pulchrius quod sanctorum oronibus
excludit, nisi completum fuerit illud. Videbam sathaniam sicut fulgur
de celo cadentem. Ergo non metuumus eum qui eo usque infirmus est ut et
ipse casurus in terram sit. Accepit quidem temptandi licentiam, si non accepit
copiam subruendi nisi sua sponte labat infirmus affectus, qui sibi auxilium
non nouit accersire. Et ideo qua fraude temptauerit primum hominem, quidue
in homine putauerit esse temptandum, quo ordine, qua arte, cognoscere

et ut cauere possimus. Pl
diaboli ne fuisse. Iacet in celo astr
in sermone uideant offendit
omne illud letitiam. Namq
in uoluptate ab homine me
omnis figura amplexus delectati
omnis constitutus quam
in uoluptate sui historia me
Nate ipse in grec
Vnde et quidam adam No
inuenit illas in euang. accens
fons aduentu pro sensibus u
inuenit fons. Nam si eua
habuisset fons nunquam pua
neque ex illa uirtutis morte
quodam fertis. hoc est ad feni
quidam uel exortata ter
tunc tunc adam. Est et fons
infirmi retroueres nature
moderant. considera, que heat
inuenit paradysum. Qui fons
fons et pater. quia scripti est.
de uentre eius fluent aque u
inuenit paradysu lignu fructu
fons sicut legisti. fons enim p
Vnde et salomon ait. Bibe a
fontibus. Hic est fons qui pro
uitas aia. Hic fons qui irrigat
inuenit merito pullulans. C
nomen uini est fiso
fons est aurum. Terre aut illu
fons prasimus. Et nomen sedi
est flumen terru tygris. hic
inuenit castrates. Hic ipse quatuor
inuenit de ganges phison
inuenit. Geon aut nilus. q
inuenit aut de q tygris et
inuenit constituta sit. Et e
inuenit exposit. Si queadme
in euangeliu dicens. Si quis
inuenit ppham qui ait. Venite et
inuenit uobis. Sicut ergo son
inuenit est cetera. que nos
inuenit que tanta est. non ex ca

opus est. ut cauere possimus. Pleriq; tñ qui uolunt i paradiso
 diabolū nō fuisse. licet in celo astantem cū angelis legerim⁹. ne
 in isto sermone uideant⁹ offendi. sibi suā accipiant uoluntate inter
 ptationē istius lectionis. Namq; ante nos fuit qui per uoluntate
 et sensum puaricationē ab hoīe memorauerit eē cōmissam. i spetie
 serpentis figurā accipiens delectationis in figura mulieris sensū animi
 mentis q; constituens. quam uoluntate gree. deceptū aut
 sensū puaricationē sibi historiā mentē asseruit. quā gree nouum uo
 cant. Recte igit in gree uiri figurā accepit
 mulieris. Unde et quidā Adam Nouum terrenū interpretati sūt. Dñs
 aut uirgines illas in euang. attensis factibus. uel extinctis expecta
 tes sponsi aduentū pro sensibus uel integris sapientū ut corrup
 tis insipientū posuit. Nam si eua hoc ē sensus p̄me mulieris. ac
 census habuisset faces. nūq; puaricationis sue nos cruciatibus impli
 casset. neq; ex illa uirtutis immortalitate recidisset. Est q; paradysus
 terra quedā fertilis. hoc ē aīa fecunda. in eden plantata. hoc est. in
 uoluptate quadā. uel exercitata terra. in qua aīe sit delectatio. Est
 etiā Nonne tamq; adam. Est et sensus tamq; eua. Hāc ne haberes
 q; ad infirmū retorqueres nature. uel obnoxia in tollerandis peri
 culis conditionē. considera. que hēat aīa ista subsidia. Erat fons
 qui irrigaret paradysum. Qui fons nisi dñs ih̄sus xp̄us. fons uite
 eterne sicut et pater. qua scriptū est. Qm̄ apud te est fons uite. Deūq;
 flumina de uentre eius fluent aque uive. Et fons legit. et flumens le
 git. qui irrigat paradysi lignū fructuosum. q; ferat fructū i uitā etnā.
 Hic q; fons sicut legisti. fons em̄ p̄cedit inquit ex eden. i. in aīa tua
 fons ē. Vñ et salomon ait. Bibe aquā de tuis uasis. et de puteorū
 tuorū fontibus. Hic ē fons qui procedit ex illa exercitata et plena
 uoluptatis aīa. hic fons qui irrigat paradysū. hoc ē uirtutes anime
 eminentissimo merito pullulans. Et diuidit inquit hic fons in
 quatuor mitia. Nomen vni est frison. hic ē qui circuit om̄e terrā
 euilath ubi est aurū. Terre aut illius aurū bonū est. ubi ē carbūcul⁹
 et lapis prasimus. Et nomen sedi gree. hic ē qui circuit om̄e ethio
 piam. Et flumen tertū tygris. hic ē qui uadit q; assyrios. Et flumē
 quartū eufrates. Hec igit quatuor sūt flumina. hoc est phison. Se
 cundū hebreos dē ganges phison dē. ganges sibi greges qui fluit
 cōt̄ indiam. Geon aut nilus. qui circuit terrā egypti. ut ethiopia.
 Mesopotamia aut dē q; tygris et eufrates induserunt eā. eo q; iter
 duo hec flumina cōstituta sit. Qd̄ etiā longe positus nomē ipm̄ et opi
 mo cōmuni exp̄ssit. Si queadmodū fons dē sapia dei. fons em̄
 est sibi euangelū dicens. Si quis sitit ueniat ad me et bibat. fons
 est et sibi p̄pham. qui ait. Venite et edite de meis panib⁹. et bibite
 vniū qd̄ misit uobis. Sicut q; fons uite est sapia fons gree sp̄alis.
 Ita fons uirtutū est ceterarū. que nos ad eterne cursū uite dirigunt.
 Ex hac igit aīa que culta est. nō ex ea que inculta. fons iste procedit.

ut irriget paradysum. hoc e' quedā diuersarū fructifera uirtutū. quarū
 sunt quatuor uirtutes. In qua sapientia ista diuidit. Que sunt quatuor uirtutes
 iusticie. n' vnu prudentie. Aliud temperantie. Tertiu fortitudinis. Quartu
 scripta libroꝝ transulere. Itaq; sicut fons sapie. ita etiā flumina
 ista quatuor quedā ex illo fonte manantia sūt fluentia uirtutum.

Physon igit' prudentia e'. Et ideo h' bonū aurū. et splendidū carbunculū.
 et prassinū lapidē. Aurū em' pro iuentis prudentibus frequēter ac
 cipimus. Unde et dñs p' ppham ait. Dedi illis aurū et argentū. Et
 dauid de prudentibus dicit. Si dormiatis inter medios eleros. pau
 penne columbe de argentate. et posteriora dorsi eius in specie auri.
 fo q' ueteri et nouo testamento qui inheserit. in ipa secreta sapie
 dei disputationis possit ubertate procedē. hoc g' bonū aurū dicit
 monetale qd' corruptibile atq; terrenū est. Habet etiam inquit sple
 didū carbunculū. in quo quidā aie nre uiuit igniculus. Habet et
 prassinū lapidē. qui uiride quoddam atq; uitale coloris sui speciem
 ostentare uideat. Virent em' arbusta que uiuūt. auerit' e contra
 quecuq; moriūt. Viret terra dū floret. Virent et semina dū prūpūt.

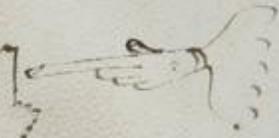
Et bene pmo loco hic flumius positus est. physon. qui sicut hebreos ph
 son dicit. hoc e' moris mutatio. Qui nō unam gentē transiit. s; etiā
 etiā per lidiam fluit. Non em' angusta quedā. s; diues utilitatum
 prudentia est que plibus proffit. Ideo pma. Ut si quis de paradiso
 sūt egressus. uelut quoddam eū prudentie flumen accipiat. ut cito
 possit arefcere. Et p hanc ad paradysum facile reuertat'. hic flumius
 a multis hominibus frequētat'. pulchritudinē q; et fertilitatē maximā
 habere phibet'. Et ideo prudentia in specie hui' accipit'. que plinos
 fructus attulit i dñm salutaris aduentu. atq; in extrema terrarū
 fluit. quia per sapiām omēs hoies sūt redempti. Vñ et dictū est. In
 omnem terram exiuit sonus eoz. et in fines orbis terre uerba eoz.

Secundus e' flumius Geon. sup' que lex data est israelitis. cū essent in
 egypto constituti. ut ex egypto recederent. et succincti liberos ederēt
 agnū. qd' insigne e' temperantie. Castos em' et sãficates oportet dñm
 pasca celebrare. Et ideo iuxta istū flumiu legitima pmo obseruātia
 constituta est. quia significat hoc nomē quendam terre hiatū. Sicut
 igit' terrā et quecuq; purgantia ut frondes in ea sūt hiatu absor
 bet. Ita castitas omēs corporis passiones abolere cōsueuit. Meritoq;
 ibi pmi obseruantie constitutio. quia p legē absorbet carnale pñm.

Bene g' geon in quo figura e' castitatis. circuire terrā ethiopia dicit'.
 ut abluat corpus abiectū. et carnis uilissime restingat incendū.
 ethiopia em' abiecta et uilis latina interpretatione signat'. Quid aut
 abiectius nro corpore. Quid tam ethiopic simile. qd' etiā ngrū
 e' quibusdā tenebris peccatoꝝ. **T**ertius e' flumius tygris. qui
 uadit cōtra assyrios. ad que p'uancator israhel captiuus e' ductus. hic
 flumius dicit' uelocior e' oibus. que incolūt assyrii. hoc e' dire gētes.

ut significat incipitio. Ergo
 mentem corporis uita capti
 flumius similis estimatur
 paradiso fonte dei manant
 flumina queq; transuectas
 flumina heret obstaculis
 uirtutis atq; habud
 uirtutis fecunditas atq; habud
 uirtutis insignie iusticie. que om
 uirtutes uidet hie fructus u
 magis alijs q' sibi prodest. et
 uirtutis pponens. Pleriq;
 uirtutis eo q' homin' gen' nullo
 uirtutis aut cetera qua cōmēat
 uirtutis. quia euertat cōmēatū hie
 uirtutis eius uitalis asserit'. e
 uirtutis eū hebreoz et assyrioz p
 uirtutis e' aqua aliorū flumiu. D
 uirtutis. ubi fortitudo ibi mātū
 uirtutis est. aut alia sunt uirtu. M
 uirtutis. Ideo nō ex lucis q
 uirtutis. Nam em' pars e' per se iustit
 uirtutis uirtutes pncipales
 uirtutis inclusit tpra. **T**
 uirtutis delinū prudentie fuit. quo
 uirtutis. Et Enos. hoc est homo
 uirtutis misere noui dñi. Et Enoch
 uirtutis. Et Noe. qui et ipē iustus. et
 uirtutis tempus et Abraham et ys
 uirtutis in quibus casta et pur
 uirtutis. Immaculatus em' ysac per
 uirtutis corporalis partus q' diuin
 uirtutis nate immaculati figura presti
 uirtutis date sunt reppromissiones e
 uirtutis multis. s; sicut in uno. et se
 uirtutis in lege moris et rehis pph
 uirtutis de gredeon. barach. sam
 uirtutis et ceteris pphetis. Anania
 uirtutis. qui per fidem deuiterit reg
 uirtutis. obstruxerūt ora leon
 uirtutis. ante gladij. eualuerūt d
 uirtutis. castra reperit exteroꝝ. N
 uirtutis est. Secti em' sunt. sic
 uirtutis gladij mortui. Erant uirtutis in ca
 uirtutis dolent' afflicti. quoz meritu

Hoc em significat interpretatio. Ergo quicumq; fortitudine animi pra-
 uatitiora corporis uicia captiuauerit, dirigens ad supna. iste
 huius fluminis similis estimatur. Et ideo etia fortitudo de illo qui
 e in paradiso fonte dei manat. Fortitudo aut quoda cursu rapi-
 do obstantia queq; transuerberat. nec aliquibus cursus eius
 impedimentoz heret obstaculis. **Q**uartus e fluiu eufrates.
 qui latine fecunditas atq; habundantia fructuum nuncupat. pferens
 quoddam insigne iusticie. que omne pascat aiam. Nulla em ha-
 bundantiores uidet hre fructus uirtus. q; equitas atq; iustitia.
 que magis alijs q; sibi prodest. et utilitates suas negligit. tota
 emolumenta pponens. Pleriq; eufraten ditu putant hoc est
 caletando. eo q; hominum gen? nullo magis q; iusticie equitate letet.
 Causam aut cur ceteri qua comentant fluij describunt regiones
 locoru. qua eufrates comentatu ht no describat. illam accipimus.
 Quia aqua eius uitalis asserit. et que foueat atq; auget. Vnde
 Aupen eu hebreoz et assyrioz prudentes dixerunt. Cont aut
 fertur ee aqua alioru fluminu. Demide qua ubi prudentia. ibi
 et malitia. Vbi fortitudo ibi iracundia. Vbi teperantia ibi itepatia
 pleriq; est. aut alia sunt uicia. Vbi aut iusticia ibi concordia virtu-
 tum est ceteraz. Ideo no ex lucis qua fluit. hoc e no ex pte cog-
 nitur. Non em pars e per se iusticia. s; q; mater e ouim. In his
 g fluminibus uirtutes principales quatuor expmunt. que ueluti
 mundi istius incluserunt tpra. **P**rimu igit ipus ex mundi pnci-
 usq; ad diluuiu prudentie fuit. quo in tpre iusti numerant. Abel
 a deo dictus. Et Enos. hoc est homo ad ymagine dei factus. qui
 sperauit uiuicare nom dmi. Et Enoch. qui de latine dei gra raptus
 ad celu. Et Noe qui et ipse iustus. et quoda requietis directio.
Secundu tempus et Abraham et ysaac. et iacob. reliquoz q; nus
 patriarchaz in quibus casta et pura quoda tprantia religionis
 effulsit. Immaculatus em ysaac per reppmissionem abrahe dat filij.
 no tam corporalis partus q; diuine munus pferens indulgentie.
 In quo uere immaculati figura pcessit. ut aptus docet dicens. Quia
 abrahe dicte sunt reppmissiones et semini ei. No dicit. et semib?
 taq; in multis. s; sicut in uno. et semini tuo qd e xpus. **T**ertiu
 ipus est in lege moysi et ceteris pphetis. Defiaet em me tempus
 enarrandi de gedeon. barach. samson. salomone dauid. damiel. et
 samuel. et ceteris pphetis. Anania. azaria. misahel. damiel. helia.
 heliseo. qui per fidem deuiterunt regna. opati sut iusticia. pcepert
 reppmissiones. obstruxerunt ora leonu. extirperunt uirtutem ignis.
 effugerunt aces gladij. eualuerunt de infirmitate. fortes fuerunt
 in bello. castra ceperunt exteroz. Non imerito igit in his species
 fortitudinis est. Secti em sunt. sic infra habes. temptati. imacta-
 tione gladij mortui. Cirauerunt in caprimis pellibus. egentes. angu-
 stati. et dolorib? afflicti. quoz meritis no erat dignus orbis. In

R solitudinibus errantes. in montibus et in speluncis. et in foueisque.
Necte igitur in his speciem fortitudinis collocam? Secundu euangeliz
autem digna e figura iusticie. quia uirtus e in salute omni credenti.
Demq; ipse dñs ait. Sine mō. Sic em̄ deat nos implete omne iusticia.
Que quidem parens ceteraz e secunda uirtutu quada in. In quo aliq
haru quas diximus principalis e uirtus. in eo etiā cetera p̄sto sūt.
quia ipse sibi cōnexe sunt. cōtecte q; uirtutes. Nam utiq; et abel
iustus. et fortissimus ac patientissim⁹ Abraham. et prudentissim⁹
pphe. et moyses eruditus in oī sapia egyptioꝝ maiore honestate
estimauit egypti thesauris obprobriū xpi. Et quis sapientior q̄ da
mel. Salomon quoq; sapiam poposat. et meruit. Dicitu est ergo
de quatuor uirtutu fluminibus. quoz potus e utilis. Et quia phison
aurū bonū terre. et carbunculū. et lapidem prassimū hīc dicitu est.
hoc quoq; quale sit consideremus. Videt em̄ nobis tanq̄ aurū bo
nū enos. qui prudenter dei nomen scire desiderauit. Enoch autē
qui translatus e et mortem nō uidit. carbunculus quida e boni odo
ris. quē operibus suis scis Enoch tū deo detulit. grām quandam
factis et morib⁹ spirans. Noe uero tanq̄ prassimus lapis. uitalem
colore p̄tulit. Siquidē diluuij t̄p̄e solus uelut ad future ḡstituti
nis uitalis semen in illa archa est reseruatus. Ergo bñ paradisi
qui pluribus fluminib⁹ irrigat⁹. scdm orientem. nō ḡtra orientem.
hor e s̄m illū orientem. cui nomē est oriens. i. s̄m xpm. qui iubat
quoddam eterne lucis effudit. Et est in eden. hor e in uoluptate.
Et apprehendit deus hoīem quē fecit. et posuit eū in paradiso opari
et custodire. Vides qm̄ qui erat apprehendit. Erat autē in terra i
plasmationis sue. Apphendit autē eū uirtus dei. spirans p̄cessus.
et incrementa uirtutis. Demq; in paradiso eū collocauit. ut scias
apphensum quasi afflatū diuina eē uirtute. Quo loco illud ad
uerte. quia ex paradisu uir scis est. mulier intra paradisu. Vnde
aduertis. q̄ nō loci. nō generis nobilitate. s; uirtute unusquisq;
grām sibi comparat. Demq; extra paradisu factus. hor e i inferio
re loco uir melior inuenit⁹. Et illa que i meliori loco. hor e i paradiso
facta est inferior repitur. Mulier em̄ decepta est. et uirum ipsa
decepit. Vñ ap̄tus petrus subiectas fortiori uaso mulieres sanctus
uiris suis uelut dñs obedire memorauit. Et paulus ait. Quia
adam nō est seductus. mulier autē seducta in p̄uaritatione fuit. De
inde contuendū. quia nemo debet sibi facile p̄sumē. Nam ecce illa
que in adiumentū facta est uiro. p̄sidio uiri indiget. quia uir caput
est mulieris. Ille autē qui adiumentū uxoris habiturū se eē crede
bat. lapsus e per uxorem. Vñ nemo dz facile alteri se credē. nisi
tū uirtutem probauerit. Nec arrogate sibi qui se p̄ auxilio pu
tauerit ad satum. s; magis et si inuenit fortiore tū se putabat
esse p̄sidio ab ipō grā mutuetur. Sicut et uiros mulieribus honore
impartiri ap̄tus p̄cepit petrus dicens. Viri similiter cohabitantes

LXXV
... facta tanq̄ infirmiori ual
... obedi q̄re uite uti ne
... est in paradiso uir. facti e n
... serpente mulier deaperet
... est. Licet hor sacramen
... mulier uite ex eo trahit
... quia posuit eum in parad
... et custodire. In opere
... quoda consumatio oper
... Her duo ab hōic requ
... custodia. qd e ḡuale.
... affectu intra mozaia
... custodia in domo. E
... egeret. tū quia p̄m
... legatum etiā in paradisi
... et custodia debui offiri
... a te cogu
... p̄phetis docet. q
... laborant qui ed
... uigilant qui custod
... sunt. edificationis
... op̄s uetere
... uigilate inquit et
... et ple
... nisi uigila
... Ex oī
... de ligno qd est s̄c boni et m
... morte mortemim
... edendi singl̄ dixerit. edes.
... edens dixerit nō onosa
... absolui potes. Q
... et facendū. consone
... m̄positū. atq; diste
... s̄m uirtute p̄cepit
... nec solū utraq;. s; etiā e
... nos iussit. Per oīa
... p̄i semp e. qui
... ut uirtute
... et nos vñ
... nos grē ad op
... ita et ist
... ad uñ p̄cepit dicit
... Vbi uero de ligno sacro
... ad p̄les dicit. Non edet

scdm scientia tanq̄ infirmiori uaso mulieri impartientes honorem.
 tanq̄ coheredi gr̄e uite uti ne impediunt orōnes vr̄e. Ergo posi-
 tus est in paradiso uir. facta ē in paradiso mulier. Sz etiā tūc prius
 q̄ a serpente mulier deperet̄ habuit uiri gr̄am qm̄ de viro
 sumpta est. Licet hoc sacramentū magnū sit sic apl̄us dixit.
 Et ideo causam uite ex eo traxit. Ideoq; de uiro tantū scriptū dicit
 dixit. quia posuit eum in paradiso operari et custodire. Nō ideo
 est opari et custodire. In opere em̄ quidā uirtutis pressus ē. In
 custodia quedā consummatio operis deprehendit̄. eo q; q̄si consummata
 custodiat. Hec duo ab hoīe requirunt̄. et ut opib; noua querat.
 et peracta custodiat. qd̄ ē ḡiale. Phryson aut̄ qm̄ spūalia iudaico
 nō capiebat affectu. intra moralia se tenuit. Ut diceret hec duo q̄ri.
 Opera in agro. custodia in domo. Et q̄uis paradisi opib; inquit
 ruralibus nō egeret. tū quia p̄m; homo lex posteritatis futurus
 erat. Ideo legitimi etiā in paradiso. sp̄ciem suscepit laboris. ut nos
 ad opera et custodia debiti officij et hereditarie successiōis mun;
 asserget̄. Hec duo g; a te exigunt̄ siue moralit̄ siue spūalit̄. qd̄
 etiā psalm; te p̄phetis docet. quia scriptū est. Nisi dñs edificauit
 rit domū. inuanū laborant qui edificauit eā. Nisi dñs custodierit
 ciuitatē. inuanū uigilant qui custodiunt eam. Vides illos laborare
 qui in operibus sunt. edificationis q; processu. Istos uero uigilare
 qui iam custodia perfecti opis receperunt. Unde et dñs apl̄is quasi
 iam p̄fectioribus. Vigilate inquit et orate ne intretis ī temptationē.
 docens p̄fecte nature mun; et plene uirtutis gr̄am eē seruandam.
 nec queq; etiā p̄fectionē nisi uigilauerit sui debere eē securū. Et
 p̄cepit dñs deus adē dicens. Ex oī ligno qd̄ ē in paradiso ad estā
 edes. de ligno qd̄ est sc̄e boni et mali nō edetis. Qua die aut̄ mā-
 ducaueritis ex eo morte moriemini. Qua rōne ubi p̄cepit ex om̄i
 ligno edendū singlt̄ dixerit edes. ubi aut̄ de ligno sc̄e boni et ma-
 li pluralit̄. edetis dixerit nō otiosa q̄stio. Verū si diligenter itendas
 scripturaz auctem absolui potes. Quod em̄ bonū hoc et faciendū.
 Qd̄ aut̄ bonū et faciendū. consonans et adherens. Qd̄ uō tupe
 hoc dissonans. inopositū. atq; discretū est. Et ideo dñs unitatem
 semp̄ intendens fm̄ unitatē p̄cepit. Demq; unitatē operat̄ qui fecit
 utraq; unū. nec solū utraq;. s; etiā om̄s unū fecit. Omnes em̄ unū corp̄
 et unū spūm eē nos iussit. Per oīa aut̄ p̄mogenitus tū sit ī unitate
 tū p̄e. quāctissim; p̄ri semp̄ ē. quia uerbū erat apud deū. Demq; aut̄
 ego et p̄r unū sumus. Ut unitatē sibi et maiestatis et diuinitatis
 nū p̄e eē mōstraret. Sz et nos unū eē p̄cepit. et siue nature unita-
 tis q; similitudinē in nos gr̄e adoptionez transfudit dicens. Pater
 sicut ego et tu unū sumus. Ita et isti in nobis unū fiant sint. q; ubi
 bonū p̄cepit tanq̄ ad unū p̄cepit dicens. Non edes. Unitas em̄ puari-
 tari non pot. Vbi uero de ligno scientie boni et mali dicit nō eē qu-
 standū. quasi ad p̄les dicit. Non edetis. Qd̄ em̄ phibitorū ē tanq̄

pluribus imperat. Ergo tñ aliud puto. et quid futurū sit in ipō iam
dei sermone reperio. De oī ligno gustandū ade soli p̄cepit. quem
seruaturū sciebat. De ligno aut̄ scie boni et mali nō ē gustandum
iam nō singuli. s; p̄saliter dicit. Sciebat em̄ p̄uaticaturā m̄tere.
Et ideo p̄ p̄salitatem ostendit nō seruaturū. quia p̄salū deacta
sententia est. Et q̄ntū ad septuaginta uiroz̄ sententiā spectat. So-
lutū est qd̄ mouebat. Sz quia Symachus utriq; singlt̄ dixit. itelli-
gimus id fecitū. quia in lege quoq; tū p̄p̄m alloquit̄ deus. singlt̄
alloquit̄ sicut habes. Audi Isrl̄. dñs deus tuus deus unus est. Et
diliges dñm deū tuū. Nec in p̄iudicat̄ Symachi interpretatio.
qui v̄nitatem p̄ris et filij uiderē nō potuit. Et si
aliquotiens in sermone ip̄e et aquila cōfessi sunt. Nec quisq; de
eo q̄ p̄uaticaturū p̄p̄m diuina mandata singlt̄ alloquit̄. putet
superiori nō obuiandū ēē sermōni. quia p̄p̄lus iudeoz̄ etiā singlt̄
data p̄cepta uiolauit. Lex em̄ sp̄ualis ē. et ideo alterū i sermōe.
alterū in p̄destinatione diuino p̄p̄m deus alloquebat̄ oratulo.
Deniq; ait. Non coques ouem in lacte matris sue. Facilis ab hinc
p̄ceptorū celestū series uideret̄. nisi questionē plurimi cōmoueret.
Quibus r̄nderi oportet a nobis. ne simplices mentes malitiosa m̄-
temptatione transducant. Pleriq; em̄ quorū auctor apelles sicut
habes in tricesimo et octauo tomo eius. has q̄stiones proponit.
Quomō lignū uite plus opari uidet̄ ad uitam q̄ insufflatio dei.
Deinde si hoiem non p̄fectū fecit deus. unusquisq; aut̄ p̄ industria
pp̄am p̄fectionē sibi uirtutis asafat. nomie uidet̄ plus sibi homo
acquirere q̄ ei deus contulit. Tercū obicit. Si hō nō gustauit
rat mortē scire nō poterat. q̄ si nō gustauerat nesciebat. Si nesci-
ebat timere nō poterat. frustra igi deus mortē pro terrore obie-
cit. quā hoiēs non timebant. Discamus igi quia ibi lignū uite. ubi
etiā lignū scie boni et mali produxerit deus. Habes em̄ qz p̄duxit
lignū uite
hoc ē in medio paradiso. Apud nos
em̄ intelligit̄ iāmenos. qd̄ i medio p̄duxerit. Ergo i medio paradiso
et uita erat. et causa mortis. Intellige quia nō homo fecit uitam.
Sz uel opando uel custodiendo mandata dei potuit inuenire. Erat
aut̄ uita sicut ap̄lus dixit abscondita tū xp̄o in deo. homo q̄ siue
in umbra uite erat pp̄ figurā futurā. quia umbra est hec que nūc
nra ē uita in terra. siue in quodā p̄gnore uite erat. quia hebat
insufflationē dei. habebat q̄ p̄gnus imortalitatis. s; in umbra
uite positus absconditā uitam tū xp̄o in deo uulgari quodā tactu
et aspectu uiderē et capere poterat. Et si nōdū peccator. nō tñ
interrupte inuolabilis qz nature. Ut puta. quia postea peccato lap-
sus est. nequaq; aut̄ adhuc peccator. Deniq; in umbra uite erat.
Qui aut̄ peccatores sunt i umbra mortis sunt. Peccatorū enim
p̄p̄lus sicut Esayas docet. sedebat in umbra mortis. tū lux orta
per dei grām. nō p̄ sue uirtutis ē meritū. Ergo iter sufflationē

et lignū uite nulla disto
sibi posse acquirere q̄ diuina
p̄p̄m tenere possimus. Labor e
possumus. Tercū illud q
mouet mortem timere nō p
absolutionē h̄. Est em̄ nat
que nōdū sibi notē expe
em̄ columbe in ipō ortus su
eobus formidabiles. Pulli
sūt aucta quiddā de adue
m̄mabilia sensū fugiende n
hōie rōis utq; plensimo.
Vnde
Vnde faciūt alias questionē
obedire p̄cepto. Si em̄ bonū ē
improbi p̄ceptū nō obedire
Sz bono p̄cepto nō obedire
cognitionis boni et mali ligni. q
ait. Erat adam factus est tam
boni et mali. bona aut̄ est. quā e
vmbis nō recte intrudere. Idq
proferre. quā vim habeat hoc u
peret. cognouit em̄ dñs qui sim
ca pluribus facti sunt. in quib
scire utq; nō in sola et p̄fecto
peret fieri. Oportuit aut̄ h
aut̄ p̄uaticaturū ē. Ign̄ qu
peratū ē. Verū etiā si extenu
trā sciam boni et mali interd
m̄ ē culpa. nō obediti ēē man
et mali dñs deus putauit nihil
boni et mali nichil a p̄ual
nulla ē culpa. Iustus aut̄ ope
em̄ qd̄ non cognouerit boni
p̄uaticaturū et culpe. V
em̄ ē intellectu scie boni et n
falsū ē. q̄ nichil distet a parū
falsum est q̄ nichil distet a p
malis abicit utq; ei q̄si nō p
p̄p̄m peccatū. quia dignus n
p̄p̄m. Potest etiā fieri ut etiā
malis nō sit. qm̄ pius q̄ sciat pu
et ceteri habes. quia pius q̄ sciat
et uirtutē damasi et spolia sa

dei. et escam ligni uite nulla discretio. Nec hoïem quis pot' dicē plus sibi posse acquirere q̄ diuina ei largitate collatū est. Vtina acceptū tenere possimus. Labor etem n̄ eo proffit. ut q̄ tributa sint resumam'. Tertū illud qd̄ p̄positū ē. quia qui mortē nō gustauerat. mortem timere nō poterat. facile ex cōmunis natē usu absolute h̄t. Est em̄ natura insitū oibus animantibus. ut etiā que nōdū sibi notē expeeta sūt q̄ noxia reformident. Vnde em̄ columbe in ip̄o ortus sui visu terror accipitrix. Vnde lupi ouibus formidabiles. Pullis milui. Q̄ si in his que irrationabilia sūt aīantia quiddā de aduerso gnē aīantiū nālis est terror. ut etiā irrationabilia sensū fugiende mortis accipiant. q̄nto magis in p̄mo homie rōnis utiqz plenissimo. nālis quedā opinio mortis debuit ēē uitande.

Respondet ad alias questiones. hoc mō. Non semp malū ē nō obedire p̄cepto. Si em̄ bonū ē p̄ceptū. honesta est obeditio. Si improbū p̄ceptū. nō obedire utile. q̄ nō semp malū ē nō obedire. p̄cepto. S; bono p̄cepto nō obedire improbū est. Bonū ē autē opera tōrū cognitionis boni et mali ligni. q̄nquidē deus bonū et malū nouit. Deniqz aut. Ecce adam factus est tanq̄ un' n̄m. Si igr' bonū ē scām h̄c boni et mali. bona autē est. quā etiam deus h̄t. Videt qui interdicit eam homibus. nō recte interdicit. Idqz p̄ponere. S; si intelligat qd̄ sit cognoscere. quā vim habeat hoc uerbum. si sic intelligant quēadmodū oportet. cognouit em̄ dñs qui sunt ip̄ius. cognouit itaqz eos qui unū ex pluribus facti sunt. in quib' inhabitat. et i quib' pambulat. Cognoscere utiqz nō in sola et p̄funtoria scientia ē. s; in eoz opatione. que oporteat fieri. Oportuit autē hoïem obedire mandato. Nō obediendo autē p̄uatiatus ē. Igit' qui nō obediuit errauit. quia p̄uatiatio peccatū ē. Verū etiā si extenuare uelint vim cognitionis. ut p̄funtoria scām boni et mali interdicitam putent. in eo quoqz p̄uatiationis ē culpa. nō obeditū ēē mandato. quia etiā tumultuariā scām boni et mali dñs deus putauit inhibendā. **A**lia questio. Qui nō cognoscit bonū et malū. nichil a puulo distat. Paruuli autē apud iudicē iustū nulla ē culpa. Iustus autē operator mūdi nūq̄ puulū uocasset i culpam pp̄ qd̄ non cognouerat bonū et malū. quia paruulus sine ullo ē crimine p̄uatiationis et culpe. Verū tū in superioribus dixermus. duplicem ēē intellectū scē boni et mali. Si p̄funtoria scām accipim'. utiqz falsū ē q̄ nichil distet a paruulo. qui nō cognouit bonū et malū. Si autē falsum est. q̄ nichil distet a puulo. q̄ nō paruulus adam. Si nō paruulus ascribit' utiqz ei q̄si nō paruulo peccato. Si peccatū ascribit' sequit' pena peccatū. quia dignius inuenit' pena. qui peccatū uitare nō potuit. Potest etiā fieri ut etiā qui scām nō h̄t boni et mali. paruulus nō sit. qm̄ pius q̄ scuit puer bonū et malū nō credidit matre. Et iterū habes. quia prius q̄ sciat puer uocare prēm et matrem accipiet uirtutē damasci et spolia samarie. P̄fectus q̄ qui operatur

consortio iuri quem diligebat noluit defraudari. Iterū accipe. Non
 cognitio mali malū est. si cū actus implet maliciā. Non em̄ statim
 qui nouit malū. qđ malū ē facit. si qui qđ malū ē nouit operatur.
 Intentiū autē ad operandū qđ malū est. aut uacūdia aut cupiditas ēē
 cōsueuit. Nec statim necesse est. ut habens sciām mali. faciat qđ ip̄bū
 nouit. nisi aut uacūdia aut cupiditate uincat. Vnde qđ dixim⁹ intenti
 uū peccandi uel ira ut cupiditas est. ut plerūq; formido. licet ex for
 midine oriat̄ cupiditas. dum unusquisq; uult uitare qđ metuit. Et
 ideo recte uacūdiam et cupiditatē duoz̄ alioz̄ posuim⁹ inuentiua uitioz̄.
 Consideremus igit̄ utrū eua his ad uicū stimulis motata sit. Sed neq;
 nascatur merito. neq; cupiditate uicta est. In scđo duntaxat errat. ut
 edendo uiro daret. qđ iam ip̄a gustauerat. Primo fuerat cupiditas auc
 tor erroris. ut ip̄a ederet. sequentis q; fuit causa peccati. Quod enim
 iam gustauerat desiderare nō poterat. et gustando mali fuerat sciētia
 cōsecuta. Malū igit̄ qđ aduerterat. in uirū deriuare nō debuit. neq;
 cōiugem pp̄m puaritatōre facere diuinū mandati. Sciens igit̄ pru
 dens q; peccauit. Sciens uirū in suū traxit erroze. Alioquū inueniet
 falsus esse de ligno scē boni et mali sermo. Si etiā postea qđ de ea
 arbore manducauit. sciām mali habere nō potuit. Q; si uer⁹ ē sermo
 cupiditatis utiq; causam hęc nō potuit. Licet plerūq; sic excusandum
 putent. qđ diligens uirū. ab eo timuerit separi. et hanc causā cupidi
 tatis p̄tendit. qđ ēē uoluerit cū marito. Iterū alia q̄stio subrepat.
 Vnde mors acciderit ade. Utrū a natura ligni eiusmodi. An uero a deo
 Si nature hor ligni ascribim⁹. Videt̄ ligni hui⁹ fructus uiuificant̄ in
 sufflatione dei prestare. Siquidem uiuificauerat insufflatio. fructus
 hui⁹ ligni traxit ad mortem. Aut si deū operatorē mortis ēē memo
 ram⁹. Dicant qđ gemina opinione accusemus. Q; aut ita imit̄is ut
 noluerit ignoscere. cū posset ignoscere. Aut si ignoscere nō potuit. uide
 atur infirmus. Videamus igitur quomō diluendū sit. Nisi fallor qđ
 mortis cā mobedientia fuit. Et ideo hō ip̄e sibi mortis ē causa. non
 habens deū sue mortis auctore. Neq; em̄ si medicus p̄scripserit egro
 tanti. a quibus uideat̄ cauendū. atq; ille ab interdicitis nō putauerit
 abstinendū. causa ē ei mortis medicus. si utiq; ip̄e sibi reus ē mor
 tis. Pp̄rie utiq; deus qđ bonus medicus phibuit. ne adam notitura
 gustaret. Iterū accipe. Scire bonū melius ē qđ nescire. et ei qui
 bonū sciat pulchrū est scire qđ malū sit. ut sciat cauē qđ malū est.
 ut prudens subeat custodie cautionē. Rursus autē. Non satis ē hoc
 solum scire qđ malū est. nec malū sciens sciā boni incipias defrau
 dari. Pulchrius ē igit̄ utrūq; norim⁹. ut et quia somus bonū. fugia
 mus qđ malū est. et ex eo qđ cognoscim⁹ malū boni grām p̄feram⁹.
 S; ita debes utrūq; scire ut profunde noueras. et qđ noueris exeq
 ris. Actus q; sciētie tue congruat. Alioquin tollerabiliorē scriptura
 iudicat eū qui utrūq; nesciat. qđ qui p̄funtorie utrūq; cognouit.
 Grauat em̄ scire. qđ ut exequi uel uitare nō possis. Grauat scire. sine

usu atq; opere cognitionis profunde. Demq; obest ad existimatio-
nem medico scire qd proffit. et qd nocet egrato. nisi cognitione ea
quoadmodu oportet utat. Et idem no e cognitio bona. nisi ea uti
ris ut oportet. Item ampe. Non frustra lignu scie boni et mali
productum i medio paradiso est. Et si cuiq; ho'i productu esset su-
perflua interdictio. Sz neq; frustra factu e. neq; alij nisi ho'i factu e.
qui mandatū accepit ut no solo eo. si eo cu ceteris uteretur. Nam
si multa disantias. cōplura repies. et plane innumera. que ei qui uti
nescit possint nocere. Nec ipas diuitias inuenies fructuosas. si ha-
bens diues subsidia largitatis. neget alimenta paupib;. excludat
mopem subsidio destitutum. aliena extorqueat quia pualet potate

Questio.

Pulchritudo ipa et gratior corporis forma. frequenter in uitu. q̄ deformi-
tas trahit. Nuquid igr quisq; deformiores q̄ pulchroses filios ha-
bere desiderat. et mopes potius liberos suos cupit ee q̄ diuites.

Plura sut huiusmodi que no ad impudentia largientis referenda sut.
sz ad male utentis errore. Et ideo utentem accusandu potius q̄ dona-
tem. **Q**ueru ḡsto. Sciebat puaricaturu deus adam madata sua
an nesciebat. Si nesciebat. Non e ista diuine potestatis assertio.

Si aut sciebat. et nichilomin' sciens negligenda mandauit. No est
dei aliquid supfluu p̄cipere. Supfluu aut p̄cepit p̄moplasto illi
ade. qd eu minime nouerat seruaturu. Nichil aut deus supfluo
facit. q̄ no e scriptura adeo. hoc em obicit qui uetus no recipit
testamentu. Et has interseruit questiones. Veru hij sua sententia
et opinione uiuendi sut. Cu em no refutant noui testamenti fides.
exemplo sut arguendi. ut uetus credant. Qu' cu sibi diuina p̄cepta
et facta conueniunt un' auctoris testamtu utruq; ligat ee credendu.

Discant igr no supfluu no iustu etia puaricaturu p̄scriptu ee mada-
tu. Nam et ipe dñs ihus elegit iudam que pditorē sciebat. Que
si p̄ imprudentia electu putant. diuine derogant potestati. Sz hoc
estimare no pnt. cu scriptura dicat. Quia sciebat ihus qui eu pditor
cet. Conticescant igr repugnatores isti uetis testamti. Sz qui etia
gentilibus si forte istud obicerint respondendu uidet. qui exēplu
no accipuit. ratione exigunt. Accipiant etia ipi qua rone dei fili
uel puaricaturu mandauerit. ut elegerit prodituru. Venerat dñs
ihus omes saluos face peccatores. etia circa impios ostende suam
debut uoluntatem. Et ideo nec pdituru debuit p̄terire. ut aduer-
terent omis q̄ in electione etia pditoris sui seruandoz ouim isigne
p̄tendit. nec in eo lesus est uel adam quia mandatū accepit. ut iudas
quia electus e. Non em nritatem deus ut illi puaricationis. uel
huic puaritionis iposuit. Quia utraq; si qd accepit custodisset. a
peccato potuit se abstinere. Demq; nesciebat iudeos omis credituros
et tn ait. Non ueni nisi ad oues pditas domus isrl. Ergo non in
mandante culpa e. sz in puaricante peccatu est. Et qd in deo fuit
ostendit omnibus q̄ omis uoluit liberare. Nec tn dico qz puaricatur

Immo quia sciebat
m admodum in se debuit de
Nur aut uterq; redire
liberetur accepit. et hic em
liberata renouret a prodita
omib;. Non em consistere
essent aut peccato. no solu
Que nisi aliqua malit
no posset. Quid e pecc
obediencia p̄ceptor
relektus iudicamus.
boni et mali pullulan
ee uitandu. et id qd
In eo igr uocem dm u
quar. Et ideo si quis no ob
pene obnoxius estimati
atramento legim' mscripti
dei uiu. Ergo opinio nra
no hnt naltate ea que legi
sibi sunt lex. qui osten
opinio igr sibi huana taq; de
stione. ut adiuuem mand
hant ipam opinionē m̄p̄
legis amissent. Nouerat m
bas opiniones boni et mali
qua no nouerat. alieni a n
qua sciens deus peccatur
et mali m̄p̄sit. ut pp admi
no posset. sicut in illo no p̄
ophante uidearis. Atq; hinc
deus facta. Nam sic sup osten
et hic dicit. Non ḡ creatura
homo aut opinionem accepit
aut q̄ alii boni dei. alii op
dendu e illico. sm opinionē
qua peccator est homo. et ho
fuisse uideat. quia no puta
ḡ utri opatore hois a deo
deat opatore e hois. quon
Viq; no bonus. Nam si
re gram' sit opatore peccator
re nritatem ei. qui peccati
ent no ee ḡreniti opatorem. rec
leat. quoquo modo m̄p̄iente m

nesciebat futuram. Immo quia sciebat assero. Sz nō ideo peccantis
 pditoris inuidiam in se debuit deriuare ut ascriberet deo q̄ uterq̄
 sit lapsus. Nūc aut̄ uterq̄ redarguit atq̄ quincit. quia et ille mā-
 datum ne laberet accepit. et hic etiā in apostolatus mun⁹ adscitus ē.
 vt uel bñficia reuocaret a proditoris affectu. simul ut dū alij reuocāt
 procedent omnibus. Non em̄ cōsisteret peccatū si interdictio nō fuisset.
 Non consistente aut̄ peccato. nō solum malitia. si etiā uirtus fortasse
 nō fuisset. Que nisi aliqua malicie fuissent semina. ut subsistē. uel
 eminere nō posset. Quid ē peccatū nisi p̄uacatio legis diuine.
 et celestū inobedientia p̄ceptorū. Non em̄ auribus corporis de
 mandatis celestibus iudicamus. Sz tū cēt dei uerbu. opinionēs q̄
 dam nobis boni et mali pullularūt. dū id qd̄ malū ē naturaliter
 intelligim⁹ eē uitandū. et id qd̄ bonū ē nāliter nobis intelligim⁹
 eē p̄ceptū. In eo igr̄ uocem dñi uidemur audire. q̄ alia interdicit.
 alia p̄cipiat. Et ideo si quis nō obedierit illis. que semel a deo p̄cepta
 credimus. pene obnoxius estimatur. Dei aut̄ p̄ceptū nō q̄si i tabulis
 lapideis attramento legim⁹. n̄scriptū. sz cordib⁹ n̄ris tenem⁹ i pressu
 spiritu dei uiuū. Ergo opinio n̄ra sibi legē facit. Si em̄ gētes que
 legem nō hnt̄ nāliter ea que legis sunt faciūt. cuiusmodi legem nō
 habentes. ip̄i sibi sunt lex. qui ostendūt opus legis sc̄ptū i cordibus
 suis. Opinio igr̄ sibi huāna tāq̄ dei lex est. Iterū hinc aliam
 faciūt q̄stionē. ut adiuuicem mandati ei⁹ qd̄ dixim⁹ i hoīs opinione
 cōsistere. hanc ip̄am opinionē imp̄ssam a deo nobis tāq̄ p̄scriptum
 diuine legis accusent. Nouerat inquit hoīem peccaturū qui creauit
 eū. et has opiniones boni et mali imp̄ssit. An nō nouerat. Vt si
 dixeris quia nō nouerat. alienū a maiestate dei sentias. Si autem
 dixeris. quia sciens deus peccaturū hoīem cōmunes tñ opinionēs
 ei boni et mali imp̄ssit. ut pp̄ admixtionē maloz. uite p̄petuitatez
 seruare nō posset. sicut in illo nō p̄saguz futuri. Ita in hoc nō bonū
 deū significare uidearis. Atq̄ hinc arguuntur. quia nō ē creatura
 hoīs a deo facta. Nam sic sup̄ ostendim⁹ eos dicere. qz nō ē mādatū
 dei. sic et hic dicūt. Non ḡ creatura hoīs a deo. quia deus malū non
 fecit. homo aut̄ opinionem accepit mali. dū a malis p̄cipit abstinere.
 Hoc aut̄ ḡnē alū bonū deū. alū opatorez hoīs conant̄ asserere. Quib⁹
 respondendū ē illico. sm̄ opinionēz suā. Si aut̄ hoīem nolūt a deo
 factū. quia peccator est homo. et hoc refugūt. ne bonus deus pecca-
 torem fecisse uideat. quia nō putant bonū qui fecerit peccatorem.
 Dicant ḡ utrū opatorez hoīs a deo factū putent. Si em̄ a deo factus
 ille ut dicūt opatorez ē hoīs. quomō bonus deus opatorez mali
 fecit. Vtiq̄ nō bonus. Nam si qui peccatorez fecit nō bon⁹. Cauē-
 dum ne graui⁹ sit opatorez peccatoris fecisse. Debit em̄ bon⁹ deus
 phibere natiuitatem ei⁹. qui peccati substantiā hebat inducere. Q̄
 si dicunt nō eē genitū opatorez. requirendū. Vtrū bonus deus potuit
 mhibere quoquo modo incipientē maliciā. An nō potuerit. Si em̄

Questio.

nō potuit infirmus. Si potuit et nō fecit nō bonus. Ergo si sibi
ista nō cōgruunt. nec sue sibi hereticorū cōueniūt opinionēs. Re-
quiramus ne forte rationis fuerit. quā causa deus. siue geniti si-
ue nō geniti illius operatoris. sic uelit maliciam introire in hunc
mūdum. cū possit inhibere. Itaq; seruantes unū et eūdem deum
bonū atq; operatorē. id si possumus astruamus. qm̄ grē utriq; cō-
ueniat. Nec nō accusationis eorū declinem' iudiciū. qui ita dicit.
Quomō deus bonus qui nō solū passus ē introire in hunc mundū.
maliciam. s; etiā intantā cōfusionē uenire pmissit. Verum hec
accusatio tunc locū h̄ret. si ita anime vim et intima secreta mētis
inficeret. ut nullo pacto posset aboleri. et imedicabiliū uulnerum
menti atq; aiē nr̄e uirus insideret. Esset em̄ aptior hui' querere
locus. q; cū om̄ia posset deus. hoīem tū perire sit passus. Verū cū
deus nr̄i misericors respiciendi erroris remedia seruauerit. abolēdiq;
oīs contagiū. nō oboleuerit facultatem. quomō irōnabile ut iūsti
est. si pmissit m̄m materiale temptari quadā trepidatione fragilitatis
humane. ut fenerator postea grā per penitentiā delictorū in
hoīs rediret affectum. et fragilitatis sue conscius. q; tam facile a di-
uinorū mādatorū serie trepidando deuierit. deuando trepidante.
tāq; clauū aiē fluctuantis mandata celestia timeret amittere. diuē
q; misericordie plus tribuens. q; recepit amissum. et sibi aliquid usur-
pans grē q; reuertitur. Nunc que sit illa rō cōsiderem'. quid sit
istud. q; cū mandatū daret hoī de illa ammirabili beataq; uita p-
scribens. ne contrariatus morte moreretur. de manducando. et nō
manducando putauerit eē manducandū. Sūt em̄ qui putant neq;
mādātū istud cōuenire celi et terre atq; oīm creatori. nequaq;
dignū incolis paradisi. eo q; illa uita similis angelorū sit. Et ideo
nō terrenū et corruptibilem hūc cibum esui fuisse possum' estimare.
quia qui nō bibūt neq; manducāt. erūt sicut angeli in celo. Cū igit
in cibo neq; premiū sit. quia esca nos nō cōmendat deo. neq; mag-
nū p̄iū sit. quia nō qd̄ intrat in os cōmūnat hoīem. s; qd̄ exit
de ore. Videt' sine dubio a tanto auctore nō eē p̄ceptū. nisi hunc
cibū ad illū p̄phetiā referas. quia pro magno p̄mio pollicet' dñs
de sanctis suis. Ecce qui seruiūt michi māducabūt. Vos autē esurie-
tis. Hic est em̄ cibus in quo uita desinit' eterna. quo quisq; fuerit
defraudatus morte morietur. Qm̄ quidem panis uiuus atq; celestis
ipe dñs est. qui uitam dat huic mundo. Vnde et ipse ait. Nisi mā-
ducaueritis carnē meā. et biberitis sanguīe meū nō hēbitis uitā eter-
nam. Erat em̄ panis aliquis. de quo p̄scripserat edendū paradisi
incolis. Quis ille. Accipe quē dicit. Panem inquit angelorum
manducauit homo. Est em̄ bonus panis. si facias uoluntatem dei.
Vis scire. quia bonus hic panis. Ip̄e filius manducat hūc panē. de
quo ait. Meus cibus ē ut faciam uoluntate patris mei qui in celis est.
Iterū uideamus quā rōne dñs deus ade dixerit. morte moriemini.

at cōmunicat

Quid intersit

Quid intersit. Vtrū aliquis dicat moriemini. an addat. morte mori
 enim. Ostendere em̄ debemus nichil supflūū in dei eē mandato.
 Itaq; hoc arbitror cum duo sibi sint contraria mors et uita. Sedm̄
 simplicem sermonē. a uita uiuere dicimus. a morte mori. Si autem
 geminare uelis utraq; quia uita s̄ uitam facit. dicit. uita uiuit. sic
 habes in lege. Et quia mors mortem facit. dicit. morte morietur.
 Non est aut supflua ista geminatio. Est em̄ uita ad mortē. et ē mors
 ad uitam. Quia et quis dū uiuit morit̄. et dū morit̄ uiuit. sūt
 ḡ quatuor distinctiones. Vita uiuere. et morte mori. morti uiuere.
 uite mori. Cum igit̄ hec se ita habeant. usus et cōsuetudinis piū
 dicatū debem̄ excludere. quia usus hoc h̄t ut cōmuniter dicatur.
 uiuere et qui uite uiuit. et qui morti uiuit. Et cōter dicitur mori.
 uel ille qui morti morit̄. uel ille qui uite. Itaq; ex quatuor illis
 duo significat. Ut dicat uiuentē uiuere. nec melius deterius qz
 distinguat. et dicat morientem mori. nec inter malā et bonā mortē
 uideatur eē discretio. Nam indiscreta quedā uita significat qualis
 irōnabilū. aut etiā paruulorū. Et indiscreta mors eque seqstratio.
 Igit̄ usu cōi quid sit uita uiuere. et quid sit morte mori. et quid sit
 uiuere morti. et mori uite cōsideremus. Puto em̄ sedm̄ scripturas
 quia uita uiuere admirabilem quandā illam uitam beatā qz significat
 et hūc uiuendi usum spirandi qz minus. cū b̄t uite grā ueluti cō
 iunctū et quadā participatione pmixtū demonstrare uideat̄. hoc est
 em̄ uita uiuere. uirtute uiuere. beate uite actus habere in ista cor
 poris uita. Contra aut̄ morte mori quid ē aliud nisi cū morte corpis
 deformitatem significare morientis. aū et caro cōmuni uiuendi ui
 nere defrudet̄. et aīa uite eterne usum h̄t nō possit. Est etiā qui
 uita morit̄. ut qui uiuit corpore si actu morit̄ suo. Quales illi sunt
 qui ut ait ppheta descendūt in infernū uiuentes. Et illa de qua dicit.
 qm̄ uiuens mortua est. Quartū superest. qz sunt etiā qui morte ui
 uunt. ut martires s̄c̄. qui utiq; morunt̄ ut uiuant. Morit̄ caro. sed
 uiuit grā mortuorū. Ergo absit a nobis ut p̄ticipes mortis uiuam̄.
 S; contra p̄ticipes uite moriam̄. Sanctus em̄ nec uite istius se uult
 eē participem. quidā ut ait. dissolui em̄ et eē cū xp̄o. m̄lto em̄ melius.
 Et alius. Heu me. quia molatus meus plongatus ē. dolens utiq; cū
 cōsortia uite speret eterne. istius uite fragilitate se conteri. Et ideo
 possū cōtrario dicē. quia si uita uiuere bonū est. uite tñ uiuere abi
 guū est. Pot̄ em̄ dici quis uite uiuere. hoc ē uite eterne. istius uita
 corporis militare. Potest etiā dici uite uiuere. hoc ē uel quēcumq;
 uel sōm istius uite h̄t desiderū corporalis. Vti uerbi grā. Si quis ido
 honeste putet eē uiuendū ut his longeuitate uite bonis actib; cōse
 quat̄. quales pleriq; infirmiores sūt quos hec uita delectat. Sicut
 ergo uite uiuere quid sit accepim̄. quid sit morti mori accipiam̄. uel
 morte mori. Pnt̄ em̄ eē qui moriantur morti. et qui uite uiuant. Nā
 qui nō ita uiuit ut sedm̄ mortem aīe sue uiuat. is morti morit̄. quia

nō ē obnoxius morti. id est nexius arminose mortis amittit; nō con-
stringit unctis mortis eterne. Mortuus ē morti. hoc ē mortuus
peccato. mortuus ē pene. cui q̄rū est pene uiuere. hoc ē q̄n quis ui-
uit ad penā. uiuit ad mortem. Qui autē morit̄ ad penā. moritur ad
mortem. Est etiā qui in hac uita positus moriat̄ ad uitā. sicut ille
qui ait. Viuo autē iam nō ego. uiuit uero in me xp̄us. Peccato enim
mortuus ē. deo uiuit. hoc ē. mors in eo mortua ē. s; uita uiuit. qui
ē dñs ihesus. Ergo bona uita eoz qui deo uiuūt. mala uita eoz
qui p̄cō uiuūt. Est etiā media uita. ut aiantū ceteroz. sic habes
scriptum. Producat terra aīam uiuentem fm̄ genus suū. sic habes
etiam mortuoz. Ut deus abraham. et deus Isaac. et deus iacob.
qua deus mortuoz nō ē. s; uiuoz. Sūt etiā quib; cōmunitas est
q̄dā mortis et uite. De quib; ait ap̄tus dīcēs. Si cōmortui estis. et
cōuiuētis. Si enī cōplantati inquit sum; similitudini mortis eius.
simul et resurrectionis erim;. Sientes quia uetus hō n̄ simul fixus
ē cruci. ut destruat̄ corpus peccati. ut ultra nō seruiam; peccato. Qui
enī mortuus ē. iustificatus ē a peccato. Sic autē figurat̄ mltas uite
dixim;. ita etiā mortis inueniemus. Dicit enī mors mala fm̄ illud.
Aīa que peccauerit ip̄a moriet̄. Dīc̄ et mors cōmunit̄. sicut habes.
Verbi gr̄a. quia adam uiuixit tot annos. et appositus ē ad pr̄es suos.
et mortuus est. Dicit etiā per baptismatis sacramētū mors. sic habes.
Consepulti enī sum; cū illo p̄ baptismū in morte. Et alibi. Si autē mortui
sumus cū xp̄o. credimus etiā quia simul uiuem; cū illo. Vides quia
mors quidem appellatione dicit̄. s; hec uita sit nr̄a. **I**tem alia q̄.
Quia dixit dñs. Non est bonū solū hōiem ēē. Primo ouim cognosce.
quia in superiorib; ubi hōiem finxit deus de limo terre. nō addidit.
Vidit deus quia bonū ē. quēadmodū in singulis opibus suis. Nam
si dixisset illic bonū ēē. quia hō factus ē. inueniret̄ utiq; hoc ēē q̄nū.
ut hic bonū ēē nō diceret. cū in superiorib; bonū ēē dixisset. S; hoc
ibi cognosce. ubi solū adam fecit. Ceterz. ubi cōmunit̄ comprehendit
uirū et mulierē factos. licet ne ibi quidē dixerit sp̄cialr. tū quia post
ea h̄t. Vidit deus oīa que fecit et erant ualde bona. euidenter est de-
claratū bonū ēē. q; et uir sit factus et mulier. **S**z ex hac q̄stione
alia rursus q̄stio emerfit. Quomō enī q̄n solus factus ē adam. nō
dictū est bonū factū ēē adam. q̄n autē et mulier ex eo facta ē. tū ēē
bona omnia cōmphensus ē. licet illic omnem laudauerit creaturā. et
vniuersitatis creatio sit pbata. Qm̄ in hōie nature cōmunitas p̄di-
cata ē. tū nō uidet̄ otiosum. qua rōne ubi solus factus ē adam. nō
solū nequaquā p̄dicatio boni. cōplacito operi adiecta sit. s; etiā dictum
sit. nō ēē bonum solū hōiem. cum sciam; quia anteq̄ fieret mulier.
nō errauerit adam. Postea uero q̄n mulier ē fr̄a prior diuinū puari-
cata mandatū. etiā uirū suū traxerit in errorē. et intentiū ei; ex-
titerit. Si igr̄ uiro culpe auctor ē mulier. quēadmodū p̄ bono uidet̄
adiecta. Verū si cōsideres quia deo vniuersitatis ē cura. inuenies plus

placere dno debuisse. id in quo eet causa uniuersitatis. q̄ eodemmandum fuisse illud in quo eet causa peccati. Et ideo quia ex uiro solo no poterat huani generis fieri ppagatio ppagatio. p̄nuiciauit dñs non esse bonu solu hoiem ee. Maluit em deus plures ee. quos saluos face possz. et quibz donaret peccatu q̄ vnu solu adam. qui liber eet a culpa.

Demqz quia idem utriusqz auctor e opis. uenit i huc mudu ut saluos faceret p̄cozes. Postremo ne cam parricidij reu pus q̄ gnaret filios passus e interire. Ergo pp gnatione successionis humane debuit mtr adiu uiro. Demqz hoc ipsa ueba declarant dicentis dei. Non esse bonu solu hoiem ee. Nam si mulier pus peccatura erat. tn redeptioz sibi partura no debuit abusu diuine opationis excludi. Quis em adam no e seductus. mulier tn seducta. et in p̄uaricatione fuit vtri. salua tn erit inquit p filioz gnatione. mter quos gnauit et xp̄m. Nec illud otiosum. q̄ no de eadem terra. de qua plasmatus est adam. Sz de ipius ade costa facta sit mulier. Ut sciremus una in uiro et mli ere corporis ee natura. vnu fonte gnus huani. Ideo no duo a p̄ncipio facti. uir et mulier. neqz duo uiri. neqz due mulieres. Sz p̄muiz vir. demde mulier ex eo. Vna em naturam uolens hoium constitue deus. ab uno p̄ncipio creature eius mapiens. multaz et disparu nataru eripuit facultate. Faciamus inquit ei adiutoriu simile sibi. Adiutoriu. ad gnatione constitutionis humane intelligim. et uere bonum adiutoriu. Nam si pro meliore accipis adiutoriu. maior quedaz in causa gnationis opatio mulieris repit. Sicut istius terre. que semina p̄mo accepta cohibendo paulatim fetu suo adolescere facit. et producat in segetem. In eo igit adiutoriu bonu mulieris q̄p̄ etia inferior dicat adiutor. ut in usu reperim huano. quia dignitates potiores pleriqz adiutore mti inferiores asiscit. Specta nuc tur deus finxit de terra omis bestias. agri. et oia uolatilia celi. et adduxerit ea ad adam. ut uideret quid uocaret ea. Qua rone hoc factu e. ni tantummo bestias agri. et uolatilia celi deus adduxerit ad adam. Erant em pecora fm suu genus. Demqz habes infra. quia iposuit adam noia oibus pecoribus. et oibz bestijs agri. Ade aut no est inuentus adiutor similis illi. Que igit absolutio est. ni quia idomi te bestie. et uolatilia celi diuina potestate ad hoiem deducantur. De pecoribus aut domitis cogregandis. et ho habuit potestatem. Itaqz illud diuine opationis fuit. hoc humane diligentie. Simul accipe. qua causa omia deducta sint ad adam. Ut i oibus uideret ex utroqz sexu subam costare nature. i. ex masculo et femia. et ipo usu exemploqz cognosceret necessariu sibi consortiu mulieris adiectu. Et inmsit inquit deus soporem i adam. et obdormiuit. Quis est iste sopor. nisi quia paulisper ad couugiu copulandu cu nitendimus auim ueluti intentos oculos ad dei regnu. indmate atqz iflectere uidemur. ad quenda somnu istius mundi. Et paulisp obdormiuit diuinis du in secularibus mudanisqz requiescimus. Demqz postea

uerba. Et tu si a primo celo ad secundum, a secundo ad tertium mentis tue
 uigore rapiaris. hoc est quia primum unusquisque homo est corporalis, secundo
 animalis, tertio spiritualis. si ita rapiaris ad tertium celum ut uideas ful-
 gorem gratie spiritualis. Animalis enim homo que sunt spiritus nescit. Et ideo ter-
 tij celi ascensio tibi est necessaria ut rapiaris in paradisu. rapiaris iam sine
 periculo ut possis diiudicare omnia. quia spiritualis diiudicat omnia. ipse autem
 a nemine iudicatur. Et fortasse quod adhuc fragilis audies uerba ineffabilia
 que non liceat homini loqui. et tunc quod acciperis seruato. et quod audieris
 custodi. Paulus apostolus custodiebat ne laberetur. aut alios certe fa-
 ceret errare. Aut fortasse ideo dixit paulus. quia non licet homini loqui.
 quia erat adhuc in corpore constitutus. hoc est uidebat istius corporis
 passiones. Videbat legem carnis sue repugnantem legi mentis sue.
 Hoc enim malo intelligi ne uideam quendam adhuc futuri iudicij iac-
 tate terrorem. Si enim ut per hanc uitam securitas ut nullos peruari-
 rationis post hanc future laqueos formidemus. Quiaque si fuerit
 in paradiso ascensione uirtutis. audiet misteria dei archana. atque
 secreta illa audiet dicente domino tunc latroni illi a scelere ad confessi-
 onem reuertenti. hodie tecum eris in paradiso. Serpens autem erat
 sapientior omnium bestiarum que erant super terram. quam fecit dominus deus.
 Et dixit serpens mulieri. Quid utique dixit deus ne cadatis ab omni
 ligno quod est in paradiso. Cum dicit sapientior serpentem intelligis quem
 loquatur. id est illum aduersarium nostrum. qui tamen huiusmodi habet sapientiam mundi.
 Sed et uoluptas atque delectatio bene sapiens dicitur. quia et carnis ap-
 pellatur sapientia. sicut habes. Quia sapientia carnis inimica est deo. Et ad
 exquirenda delectationum genera astuti sunt qui appetentes sunt uolup-
 tatum. Siue ergo delectationem intelligas quedam est diuino aduersa ma-
 dato. et inimica sensibus nostris. Unde sanctus paulus ait. Video aliam
 legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. et captiuam
 tem me in lege peccati. Si autem ad diabolum referas. uerum inimicum
 est generis humani. Que causa autem inimicitiarum nisi inuidia. Sicut
 salomon ait. Quia inuidia diaboli mors introuit in orbem terrarum.
 Inuidie autem causa beatitudo hominis in paradiso positi. Et ideo quoniam ipse
 diabolus acceptam gratiam tenere non potuit. inuidit homini. eo quod figurat
 e limo. ut nicola paradisi esset electus. Considerabat enim diabolus
 quod ipse qui fuisset superioris nature. in hec secularia et mundana deci-
 derat. Homo autem inferioris nature sperabat eterna. hoc est ergo quod
 inuidens dicit. Iste inferior adipiscetur quod ego seruare non potui.
 Iste de terris migrabit ad celum. tunc ego de celo lapsus ad terras sum.
 Multas uias habeo quibus hominem decipere possum. De limo factus est
 terra ei mater est. corruptibilibus inuolutus est. Et si anima est superioris
 nature tamen et ipsa lapsu potest esse obnoxia. in corporis carcere constituta.
 quoniam ego lapsu uitare non potui. Est igitur uia prima ut decipiat. dum condi-
 tione sua maiora desiderat. hic enim quidam est conatus indystric.
 Deinde carnis est quod non habeat desiderare. Postremo in quo uideor

ego omnibus esse sapientior / nisi circumscribam hominem. et uersuta et frau-
de contendam. Itaque machinatus est. ut non primo adam adorret.
si adam per mulierem circumscribere conaretur. Non adorsus est eum qui
coram celeste accepit mandatum. Sed eam adorsus est / que a uero didi-
cerat / non a deo. quid obseruare acceperat. Neque enim habes quia
mulieri dixit deus. si quia a deo dixit. Et ideo per adam cognouisse
mulierem estimanda est. Cognoscens igitur hoc loco temptamenti genus.
plurima etiam alijs locis temptamenti genera reperies. Alia sunt per
principem istius mundi. qui quedam uenena sapientie in hunc mundum
euomuit. ut uera putarent homines esse que falsa sunt. et specie quadam
hominum caperet affectus. Non enim semper quasi apertus hostis ingre-
ditur. sed sunt quedam potestates que amore simulent gratiam que preten-
dant. ut paulatim cogitationibus nostris uenerunt sue iniquitatis insidiant.
a quibus oriuntur illa peccata que uel ex delectatione. uel ex quadam
mentis facilitate nascuntur. Sunt etiam alie potestates que ueluti col-
luctantur nobiscum. Vnde et paulus ait. Quia nobis non est colluctatio ad-
uersus carnem et sanguinem. sed aduersus principatus et potestates et rec-
tores huius mundi tenebrarum harum. aduersus nequitiam spiritualium in celestibus.
Volunt enim hac quadam contentione nos frangere. et ueluti quoddam aere
nostrum corpus elidere. Vnde et paulus quasi bonus athleta non solum ictus
aduersantium potestatum uitare cognouerat. uerum etiam aduersantes
ferire. Vnde et ait. Percutio pugnis. non ut aera cedens. Et ideo quasi
bonus athleta ad coronam meruit peruenire. Sunt ergo temptamenta
diaboli multiplicia. et ideo bilinguis serpens habet atque letalis.
Sed eo quod diaboli minister. Aliud lingua loquitur. aliud corde meditatatur.
Sunt et alij ministri. qui et cordis et uocis sue infectis ueneno uelut
uerborum suorum iactant sagittas. Quibus dominus ait. Generatio uiperarum.
quomodo potestis bona loqui cum sitis mali. Et dicit serpens mulieri.
Quid utique dixit deus ne edatis ex omni ligno quod est in paradiso. Et dicit
mulierem serpenti. Ex omni ligno paradisi manducabimus. de fructu
autem ligni quod est in medio paradisi dixit deus non manducabitis ex eo.
neque tangetis ne moriamini. Cum audieris sapientiore omnibus bestijs
esse serpentem. hic etiam queere uersutiam. Simulat se uerba dicere. et
proprios intexit dolos. Cum enim dixisset deus. Ex omni ligno quod est in
paradiso edetis. de ligno autem scie boni et mali non edetis. quia enim dicit
manducabitis ex eo morte moriemini. Serpens quasi interrogans
mulierem cum dixisset deus. ex omni ligno quod est in paradiso edetis. de
ligno autem uno non edetis. inseruit mendacium ut diceret. Ab omni ligno
non edetis. cum de uno tantum ligno scientie boni et mali precepit non
esse gustandum. Qua ratione fefellerit nihil mirum. quia his qui aliquem
circumscribere conantur consuetudo est fallere. Non est igitur interrogatio
ociosa serpentis. Sed ut scias in mandato nullum uicium esse potuisse.
Respondit mulier et ait. Ex omni ligno paradisi manducabimus. de
fructu autem ligni quod est in medio paradisi dixit deus non manducabitis

Lxxvii
... ne tangetis ne morte moriamini
... in relatione mandati
... ad deum nos gratia
... vel deprehensas pueritiam
... simplex mandati forma
... Plurimique testis di-
... addendum est. Nam
... addidit mulier. neque t
... deus. si non edetis. t
... uel superfluo a
... dei esse mandati.
... aliquid diuini
... de suis
... in illi deus plaga
... de uerbis prophete hui
... magis nihil diuini
... prima esse mand
... si ad adam di
... mandasse
... quia adam non eua
... fuerat. ipsa q
... mandati. m
... transmissi
... uidet cepit
... de duobus uidet m
... illa co
... non
... decepti
... uideam. utri
... obfuisse
... ad cautione
... interdum
... nec permisit
... quod fecit uide
... natura fuis
... te malu tangere. S
... de celo cadentem sed
... et tenebrarum f
... hor igitur de
... non inhiuerit qu
... ante uoluerimus
... et potu ple
... ante cognoscas m

ex eo neq; tangetis ne morte moriamini. In mandato quidē nullū ē
 uitiū. s; in relatione mandati. Item q̄ntū p̄sens lectio docet. dixim⁹
 nichil uel cautionis nos grā iūgere debere mandato. Si quid em̄ ut
 addas uel detrahas p̄uaritatio quedā uidet̄ eē mandati. Pura
 em̄ et simplex mandati forma seruanda. uel testimonij series est.
 intimanda. Plerūq; testis dū aliquid ad seriem gestorū ex suo adi-
 cit. totā testimonij fidem partis mendatio decolorat. Nichil igit̄ uel
 bonū uideat̄ addendū est. Namq; hic qd̄ offensionis habet prima
 specie. qd̄ addidit mulier. neq; tangetis ex eo quicq;. Tangetis em̄
 nō dixerat deus. s; nō edetis. s; tñ lapsus incipit eē p̄ncipium.
 Nam que addidit uel supfluo addidit. ut addendo de p̄po semiple-
 nū intellexit dei eē mandati. Docet igit̄ nos p̄ntis series lectiois
 neq; detrahere aliquid diuinis debere mandatis. neq; addere. Nam
 si iohannes hoc indicauit. de suis scriptis. Si quis apposuerit inquit
 ad hec adiciet in illū deus plagas que septe sūt i libro isto. Et qui
 dempserit de uerbis p̄phetic hui⁹. delebit deus partem illi⁹ de libro
 uite. Quanto magis nichil diuinis mandatis ē detrahendū. Hinc
 ḡ cepit p̄uaritatio p̄ma eē mandati. Et plerūq; putant nō mulieris
 hoc uitiū eē s; ade. Ita adam dixisse mulieri dum eā uellet facere
 cautiorem. ut adderet mandasse deū. non tangetis ex eo quicquaz.
 Habemus em̄ qua adam nō eua acceperit mandati a deo. Nondum
 em̄ mulier formata fuerat. Ipsa quidem uerba ade. quibus mulieri
 dicit formā seriemq; mandati. non prodit lectio. S; intelligim⁹ per
 uirū ad mulierē seriem transisse mandati. Videor tñ quid alij se-
 niant. nichil a muliere uidet̄ cepisse uitiū. nichil a muliere mendatium.
 Nam et si de duobus uideat̄ incertū. tñ sexus p̄dit. qui p̄us errare po-
 tuerit. Adde qua p̄uidicio illa cōstringit̄. cui⁹ et postea p̄or error
 inuentus est. Viro em̄ mulier. nō mulieri uir. auctor erroris ē. Vñ
 et paulus ait. Adam nō ē deceptus. mulier aut̄ seducta i p̄uarita-
 tione fuit. Nūc uideam⁹. utrū p̄ter adiectionē que mandato
 applicata qd̄ additū est obfuisse uideat̄. Nam reuera si bonū ē.
 neq; tangetis ex eo. ad cautionē p̄ficiēbat. tūc deus hoc minime
 interdixit. Immo nō interdicens p̄misisse uideat̄. Itaq; utrūq;
 querendū. qua rōne nec p̄misit. nec interdixit. Sūt em̄ qui
 dicunt. Qua rōne qd̄ fecit uideri. nō iussisset tangi. Verū tū
 in eo ligno audieris naturā fuisse sciē boni et mali. pot̄ estimari.
 quia noluit te malū tangere. Satis ē em̄ nobis uidere sathan
 sicut fulgur de celo cadentem scdm̄ uocē dñi. et dantem escam nō
 luminis s; noctis. et tenebrarū filijs. Quia septū ē. Dedit eū in
 escam p̄plo ethiopū. hoc igit̄ de eo septū ē. qd̄ nō mādurauerit
 tangi. Q̄ aut̄ non inhibuerit quid intelligā accipe. Sūt multa
 que noceant si ante uoluerimus haurire. q̄ que sint illa cogno-
 scere. Illud et de tibus et potu plerūq; usu uent. Quippe si id
 qd̄ amarū est ante cognoscas indues patientiā. Et si intelligas

illa que sunt amara prodesse, indues tolerantiam, ne offendat te amaritu-
do repentina, ut incipias recedere profutura. Prodest ergo ante cognoscere
ut ex eo quod cognoueris profutura nec amara fastidias. Sed hec nunquam
nocere potest, illud quod magis, nisi prouideat nocere possit. Gentilis quidam
est ad fidem tendit, ceterum est et uult maiorem accipere doctrine fidei
plenitudinem, caueat ne dum uult discere male discat, et discat a
fortino, discat ab ario, discat a sabellio, tradat se huiusmodi magis,
quorum quedam eum teneat auctoritas, et inductus quadam magistrorum
presumptione teneris sensibus impissa diiudicare non nouerit, prius igitur
oculus mentis perspicat quid sequatur, uideat ubi uita sit, tangat de-
nique uitalium diuinorum uitalium lectionum, ut nullo prauo offendatur in-
terprete. Legit illi sabellius, Ego in patre et pater in me, et dicit uera esse
presumpta. Legit fortinus, quia mediator dei et hominum homo populus ihesus, et
alibi, Quid me uultis interficere hominem? Legit etiam arius, quia
dixit, Omne pater maior me est. Legit quidem manifestum, si qua ratio dicta
sit debet ante tractare serui, ut ratione dictorum possit auertere. Dicitur
quadam magistrorum auctoritate, et profuisset ei non quesuisse quod tale inuenisset
doctorem. Sed etiam gentilis si quis scripturas accipiat, legit oculum pro
oculo, dentem pro dente. Legit etiam, Si scandalizauerit te dextera
tua abscede illam. Non intelligit sensum, non auerit diuinam archana
sermonis. Prius labit quam si non legisset, et ideo docuit quemadmodum
dei uerbum inuestigare deberent, non profunctorie, non improuide, si dili-
genter atque sollicitate. Quod erat inquit ab initio quod audiuimus et quod
uidimus oculis nostris perspeximus, et manus nostre perscrutatae sunt de uerbo
uite, et uidimus et testamur et annunciamus uobis. Vides quod ante uelut
in manibus quibusdam perscrutatus sit dei uerbum, et postea annunciat.
Et ideo nichil ad eum et eum fortasse nouisset uerbum si tractantibus dili-
genter mentis quibusdam manibus ante tetigissent. Infirmi enim
tractando et diligentius requirendo inuestigare suam uindictamque
quam non intelligunt, putant inuestigare naturam. Certe illi infirmi id
linguam in quo scientiam boni et mali esse cognouerint ante quemadmodum
tangerent debuerant perscrutari. Nam et mali sepe nobis potest pro-
desse cognitio. Et ideo diaboli fraudes ut in hac legitur lectione uel
in prophetia ut discamus quemadmodum artes eius cauere possimus. Cog-
noscenda sunt enim temptamenta ut non ut sequamur, sed ut docti instructique
caueamus. Sunt hoc loco qui dubitatione habeant utrum ex omni ligno
ita dixerit deus esse gustandum, aut tamen de omni ligno, ita de scientia boni et
mali ligno gustaretur. An uero de omni gustandum ligno, de solo ligno scientia
boni et mali non esse gustandum, qui ne id quidem inuisibile esse rationis
quod quibus noxia est huiusmodi ligni sunt, tamen si tamen ceteris ederet noxia
esse non posset. Quod quidem antidotum turationi de corpore serpentis
confici solere dicitur. Quod utique uirus corpusque serpentis tamen solu-
sumit nocet, tamen admiscet alijs sanitatis est et salutis. Sapientia quod
boni et mali si quid sapientie habeat, si quis uite semper intendat.

Si quis cetera uirtutum gratia consequatur, nequaquam inutilis estimatur. **H**ac igitur ratione putauerunt plerique posse etiam illud intelligi, ut uideatur deus id inhibuisse, ne absque ceteris solum lignum sancti boni et mali gustare non prohibuisse cum ceteris. Et hoc ideo putant dictum, quia ait deus ad adam. Quis tibi indicauit quoniam nudus es, nisi a ligno a quo preceperam tibi ab solo ne manducares manducasti. quod uideretur dare aliquem interpretandi locum, nisi uideri in superioribus dicente serpente, quid utique dixit deus, ne edatis ab omni ligno quod est in paradiso, respondisset, quod est in medio paradisi, dixit deus, non manducabis ex eo. In quo quoniam mulieris perueritate fides subeat infirmior, tamen non omnibus adam spoliabo uirtutibus, ut uideatur in paradiso nullam assensum fuisse uirtutem, nichil de ceteris gustauisse lignis, propter quod culpa madisset, et fructus esset aliquos consecutus. Non spoliabo ergo adam, ne genus humanum omnem dispoilem, quod innocens est antequam sensum accipiat scientie boni et mali. Neque enim dictum est nisi gusti fueritis et efficiamini sicut puer iste non intrabit in regnum celorum. Puer enim cum maledicit non remaledicat, cum peccat non repercutit, ambitionum et rapinarum temptamenta non nouit. Ergo uerius puto, quod ne cum alijs fructibus lignum edendum esse precepit. Nam et si bona scientia profecto, imperfectum inutilis est. Imperfectum auferim omnem hominem dicit, quoniam ipse paulus quasi imperfectus dicit. Nam quod iam acceperim aut profectus sum, sequor aut si comprehendam. Et ideo imperfectus dicit dominus. Nolite iudicare, ut non iudicemini. ergo imperfectum inutilis scientia. Denique peccatum nesciebam, nisi lex diceret. Non concupiscetis. Et infra. Sine lege enim peccatum mortuum est. Quid enim in proderat scire quod uitare non poterat. Quid michi proderat scire quod lex carnis mee impugnaret. Impugnat paulus, et uidet legem carnis sue repugnantem legi mentis sue, et captiuari se in lege peccati. Non de conscientia sua presumpsit, si christi gratia confidit se a mortis corpore liberandum. Et tu quaequam operari scientem non posse peccare. Paulus dicit. Non enim quod uolo facio bonum, sed quod nolo malum hoc ago. Et tu arbitraris homini prodesse scientiam, que delicti augeat inuidiam. Esto tamen ut profectus peccare non possis. In adam deus omnes homines prouidit, et ideo promissae gratia non conueniebat humano habere scientiam boni et mali, quam per carnis uicia ut oportebat expertere non poterat. Discimus igitur temptamenta diaboli plena esse mendacijs. Vix enim unum uerum uidetur ex his que pollicitus est, reliqua falsa composuit. Sic enim habes. Et dixit serpens mulieri. Non morte moriemini. Ecce unum falsum. Nam morte mortuus est homo qui secutus est promissa serpentis. Deinde addidit. Scit enim deus quia quatuor die manducaueritis ex eo aperientur oculi uestri, hoc solum uerum. Quia infra habes, quia manducauerunt ambo et aperti sunt oculi eorum. Sed hoc uerum quod notaret. Denique non omnibus aperire oculos utile. Quia scriptum est. Videbunt et non uidebunt. Sed statim adglutinatum mendacium est, quia aduixit, et eritis sicut dii scientes bonum et malum. In quo licet aduertit idolatrie

auctorem eē serpentē. eo q̄ plures deos induxisse in oīum uideat
errores / quadā serpentis astutia. Et hoc sefellit quia hō sicut dij
Non solū em̄ hoīes ut dij esse desiderūt. s; etiā qui q̄si dij erant q̄
dictū est. Ego dixi dij estis / sui grām pdiderūt. Et uidit mulier q̄
bonū ē lignū ad manducandū. et quia gratū oculis ad uidendū.
et speciosū ē ad intuentū. In firma auctrix iudicij que de eo q̄
nō gustauerat iudicabat. Et ideo nō facile nisi q̄ diligentius per
tractauerim⁹. q̄ interiori pbauerim⁹ affectu / uideat ad op⁹ aliq̄
eē sumendū. Accipiens inquit de fructu ei⁹ manducauit. et dedit
viro suo. et māducauerūt ambo. Bene p̄termisū ē ubi deripit
adam. quia nō sua culpa s; uicio lapsus uxoris ē. Et apti sūt iquit
oculi eoz. et cognouerūt q̄ nudi eēt. Et ante quidē nudi erant.
s; nō sine uirtutū tegumentis. Nudi erāt pp̄ morū simplicitatē. et
q̄ amictū fraudis natura nesceret. Nūc aut̄ multis simulationum
inolutionibus mens hūana uelat̄. Ergo postq̄ se expoliatos se illa
sinceritate et simplicitate uiderūt integre incorrupte q; nature q̄re
mūdana et manufacta reperūt. quibus nudas sue mentis op̄rent
delectationes / et mūdi hui⁹ umbratiles uoluptates uelut folia folijs
assuentes quibus obumbrarent genitale secretū. Nam quomodo
clausos oculos habuit adam corpis. qui oīa aīantia ita uidit ut
his nomē imponēt. Quomō cognouerūt. id ē interiore et altiore
scīa. nō timentam sibi s; uirtutū deesse uelamīa. Et assuerūt iquit
folia ficus. et fecerūt sibi succinctoria. ficum hoc loco p̄ qua specie de
beam⁹ accipere / diuinaz nos docet series lectionū. q̄ quidē frōs esse
qui sub uite et fici requiescūt scriptura memorauerit. et salomon dixit.
Quis plantat ficū. et de fructu eius nō manducat. Et dñs ad ficū
ueniens ideo sit offensus quia nō inuenit fructū. s; folia tantū. Do
cet ḡ me adam. quid sint folia. qui postq̄ peccauit de folijs ficus fe
cerit sibi succinctoriū. qui de fructibus magis ei⁹ gustare debuerat.
Iustus fructū elegit. folia peccator. Qui est fructus. fructus iquit
spūs ē. caritas. gaudiū. pax. patientia. benignitas. modestia. cō
nientia. dilectio. Non hēbat fructū qui gaudiū nō habebat. Non ha
bebat fidem qui p̄uaricatus ē mādatū dei. Nō habebat cōtinentiā
qui interdicto sibi gustauerat ligno. Ergo quacūq; p̄uaricat mādatū dei
spoliat atq; nudatur. et fit ip̄e sibi turpis. Vult se op̄re quibusdā
ficus folijs. fortassis quibusdā manibus ut umbratilibus smombus.
quos cōp̄sitis mendacijs assuens. et uerbū de uerbo struens. ad ope
riendā cōsciā suę mentis factiq; uelamē peccatorū intexit. ut
pudenda sua contegat. Facit em̄ sup̄ se folia qui culpam uelare de
siderans aut diabolū delicti memorat auctore. aut carnis pretendit
illectibras. aut aliū quempiā psuasore prodat erroris. et de scripturis
diuinis frequēter promit exempla. quibus iustos i culpā p̄hibet i
tidisse dicens si forte in stupris fuerit dephensus. et abraham tū
antilla cōtribuit. et dauid alienā adamauit. et sibi assouit uxorem.

... sibi quedam exempla
... non potest requirendū. Na
... spūalis uerba corpali
... omne ueriditatis a
... eterne. Bona ip̄e inter
... sub qua iusti sancti
... singulorū sicut paulus
... ex ea fructū.
... ueriditate seruare nō
... interpretatione succinctor
... debuisse. In lumbis
... cōtinentis eē diuina. Et id
... ubi futūre cōtinentis
... que manserūt usq; in
... dñs aduenit ficū inueni
... ut roletur p̄misit. Et ideo
... Quia ip̄e dñs ar
... in manib⁹ uis. Vide e
... Non em̄ scularia si
... dicit inquit uoce dñi deam
... calitate dei. qui ubiq; semp e
... eē dei per diuinaz scriem
... uel p̄sentia. nō audim⁹ q
... Cum legim⁹ quia ih̄us d
... uis. Ergo dum hec rece
... sciat ḡ peccator q̄ nō
... cōsciā suā latere tūpe
... em̄ sane ad finem uide
... s; etiā tū deo disputat.
... uideam. et uente dis
... has scripturis audit uo
... est ad uesperam. nisi qui
... erroris pieterni uerendi
... dñi culpa feruet in corpore
... deum sensus errantis.
... diuinis ambulante in
... in habetabo in illis et inte
... in die sensum redierit p
... hic nos gestm⁹ abs
... in medio ligno
... et arbitrate
... aīoz et aīaz usq; ad
... ubi es. Quomō loquit
... s; uirtute quadam

Assumit sibi quedam exempla de prophetarum serie septuaginta. fructu eam non putat requirendum. Nonne tibi uidentur etiam iudei assuere. dum legis spiritualis uerba corporaliter interpretantur. quorum interpretatio fructum omnem uiriditatis amittit. damnata maledicto ariditatis eterne. Bona igitur interpretatio. hoc est spiritualis fides est fructuosa. sub qua iusti sanctique requiescunt. quam qui plantauerit in animis singulorum sicut paulus ait. Ego plantavi. apollo rigauit. manducauit ex ea fructum. Mala autem interpretatio fructum ferre. uiriditate seruare non poterit. Quid igitur grauius? hac se adam interpretatione succinxit. eo loco ubi fructum magis castitatis se succingere debuisset. In lumbis enim in quibus perfringitur quedam semina generationis esse dicitur. Et ideo male ibi succinxit. et ad folijs mutilibus ubi future generationis non fructum futurum. sed quedam peccata signaret. que manserunt usque in aduentum domini saluatoris. Ceterum postquam dominus aduenit. fidei inuenit in cultam. rogatus ne eam iuberet exire. ut toleret permisit. Et ideo folijs non iam sed diuino sermone succingimur. Quia ipse dominus ait. Sicut lumbi uestri perfringunt. et lucne ardent in manibus uestris. Unde etiam peccata in zona uestris portari prohibet. Non enim secularia sed eterna debet zona uestra seruare. Et audierunt inquit uocem domini deambulantis ad uesperam. Que est ambulatio dei. qui ubique semper est. Sed puto deambulationem quamdam esse dei per diuinam seriem septuaginta. in quibus quedam dei uersat sapientia. uel presentia. cum audimus quae ipse aspiciat omnia. Et oculi domini sunt iustos. Cum legimus quia ihesus dixit. Quid cogitatis mala in cordibus uestris. Ergo dum hec recensem quasi deambulante cognoscamus deum. suggerat quod peccator quod non quod dei posset latere conspectum. sed intra consuetudinem suam latere cupiebat opera sua. notare uolebat. Iustus est enim facie ad faciem uidere. quia iusti mens non solum deo presentis est. sed etiam cum deo disputat. Sicut scriptum est. Iudicate pupillo et defendite uiduam. et uenite disputemus dicit dominus. Cum legit ergo peccator has septuaginta audit uocem dei ambulantis quasi ad uesperam. Quid est ad uesperam. nisi quia culpam sero cognoscat. et sero uenit quedam erroris preteriti uerendum. que errore peruenire debuerat. Nam dum culpa feruet in corpore et anima exagitat corporis passionibus non cogitat deum sensus errantis. hoc est. non audit deum ambulante in septuaginta diuinis ambulante in mentibus singulorum. Dicit enim deus. Omnis inhabitabo in illis. et inter eos ambulabo. et ero illorum deus. Ergo cum in anima sensum redierit potestatis formido diuine. tunc erubescimus. tunc nos gestamus abscondere. tunc in peccatorum uestrorum positi cogitationibus in medio ligni paradisi ubi peccauimus deprehendimus latere cupientes. et arbitantes quod deus non requirat occulta. Sed scrutator animorum et animarum usque ad diuisionem anime penetrans dicit. Adam ubi es. Quomodo loquitur deus. Numquid uoce corporea. Non utique. sed uirtute quadam presentiore quam uox corporis potest esse

fundit oracula. Hanc uocem eius audierunt pphete. hanc uocem fideles
audiunt. Impij non intelligunt. Demique habes in euang. quia audiuit
euangelista dicente prem. Et clarificauit et iterum clarificabo. Si iudei
non audierunt. Demique dicebant. Tonitruum factum est. Illi ergo sicut super
habes. quia seniebat deambulans deus. qui non deambulabat sic
audiebat loquens deus. qui non loquebat. Si quid loquat confiderem?
Adam ubi es? Adhuc in his remedium salutatis est. qui audiuit dei
uerbum. Demique iudei qui sibi clauserunt aures. ne audirent. hodieque
non merentur audiri. Demique hinc remedium qui se absconderunt. Nam
qui abscondit erubescit. Qui erubescit conuertitur. Sic scriptum est. Con
fundantur et conuertantur omnes ualde uelociter. Deinde hoc ipsum quod uocat
iudicium sanaturum est. quibus dominus miseratur et uocat. Dicendo autem. Vbi
es. Non locum querit qui nouit archanum. Neque enim deus clausos oculos
habebat. ut non uideret latentem. Demique ideo dicit. factus est adam qui
unus ex nobis. quia aperuit oculos. Et hic quidem aperuit oculos. ne
culpam suam uideret quam uitare non potuit. Magis enim postquam pecca
uimus nescio quomodo nostra delicta cognoscimus. et tunc peccatum esse intel
ligimus. quod antequam peccarem non putabam esse peccatum. itez non quasi
peccatum putabam esse damnandum. Nam si danarem non admitterem.
Deus autem omnium uidet culpas. et omnium cognoscit delicta. Super omnem
animam. super omnem occulta oculos habet. Quid ergo adam ubi es? Non
ergo interrogatio est. sed increpatio. De quibus bonis inquit. de qua
gratia. de qua beatitudine. In quam miseriam recidisti. Dereliquisti uitam
eternam. et accumulatus es morti. consepultus errori. Vbi est illa
tua bene sibi conscia confidentia. Timor iste culpam fatetur. latebra
paucauit. Vbi ergo es? hoc est. non in quo loco quero. sed in quo
statu. Quo te perduxerunt peccata tua. ut fugias deum tuum quem ante
quererebas. fortasse moueat. Cur ante increpat adam. cum multo ante
gustauerit. si a paucauit seipsum infirmior cepit a uerecundia et
excusatione fortior. ut femina erroris causa fuerit. Vir pudoris. Et
dixit mulier. Serpens decepit me. et manducaui. Venabilis culpa
quam sequitur confessio delictorum. Ideo non desperata mulier. quam non retiauit
deo. sed magis confessio peccati est. quam medicabilis secuta sententia est.
Bonum est condemnari in peccato. et flagellari in delicto. ut cum hominibus
flagellemur. Demique caym quia uoluit crimen negare. indignus iudica
tus est qui puniret in peccato. sed remissus est sine prescripto pene. for
tasse non tam maiori crimine patriadij. Illud enim commisit in fratre.
quam sacrilegij. quod deo credidit mentiendum. dicens. Nescio. Numquid ego
custos fratris mei sum? Et ideo accusatori diabolo eius accusatio
reseruata est. ut cum eius angelis flagelletur. qui cum hominibus uoluit fla
gellari. Demique de talibus dictum est. Declinatio mortis eorum. et cum hominibus
non flagellabunt. Alia uero ratio mulieris. que licet culpam paucauit
mis intiderat. tamen de paradisi lignis habebat adhuc uirtutis escam.
Et ideo dixit peccatum suum. et reputatum est ei ad ueniam. Iustus enim

... et in principio sermonis
... nisi fuerit peccati ante
... ut iustificetur. Ergo
... et profutura sententia
... ad uirtutem suam conuersa
... ut ad uirtutem suam conuersa
... Deinde ut sub for
... magis iuri consilio ipa regere
... agnosco. Designat et
... subditi dei ue
... libertate. Demque scriptu
... her uirtute seruatus ob
... huius seruatus ob
... eam dedit filio su
... ille postebat. et si uno
... postulabat dicens. Numqu
... seruatus ille qui po
... et studio uenationis aggressus
... esse meliore. h
... pollet populus christianus
... inter nos primus esse fr
... que spe maior et
... mentem uobis. hoc est g
... her enim uere in paucauit
... in fide et caritate et si
... in primis gratia hominum salu
... in christiana posteritate con
... hoc uenabile deo usum est. co
... serpents. quia transfiguratur in
... iusticie. Sicut falsa ipone
... deit esse uirtute. et auaritia
... muliere decepit. Viri mulier
... typi accepit delectatio n
... Vir mentis delectatio. Itaque
... accepit passionem. Delectatio
... tur ante serpens dan
... uere. Secundum erroris ordme
... tatio enim sensum. sensus aut
... aut quia serpens typus est
... Serpens peccat inquit tuum. et in
... in uero suo ambulat. mis
... uentem. et gloria in pudenda
... ad terrena curant. B
... terra uidet manducare.
... et terra manducabis om

accusator est sui in principio sermonis. Neque enim potest quisquam iustificari a peccato. nisi fuerit peccatum ante confessus. Unde dominus ait. Dic iniquitates tuas ut iustificeris. Ergo quia eua ipsa confessus delictum est. mitior sequitur et profutura sententia. que condemnaret errorem. et veniam non negaret. ut ad vitam suam conuersa seruiret. Primum ne eam facile delectaret peccare. Deinde ut sub fortiore uase locata. ne transduceret vitam. si magis uiri consilio ipsa reuerteret. In quo quidem mysterium christi et ecclesie euidenter agnoscitur. Designat enim ecclesie ad christum futura conuersio. et religiosa seruitus subdita dei uerbo. que multo sit melior quam seculi habens libertatem. Denique scriptum est. dominum deum tuum adorabis. et ipsi soli serues. hec igitur seruitus dei donum est. Denique inter benedictiones numeratur huiusmodi seruitutis obsequium. Nam et ysaac in loco benedictionis eam dedit Esau filio suo. ut seruiret fratri suo. Denique benedictionem ille postebat. et si unam sibi cognouisset esse preceptam. tamen aliam postulabat dicens. Numquid una benedictio tibi est pater. Per hanc igitur seruitutem ille qui per gula primitias suas ante uendiderat. et studio uenationis agrestis gratiam benedictionis amiserat. credidit seipso futurum esse meliorem. typum christi ueneraret in fratre. Hanc enim seruitutem pollet populus christianus. sicut et dominus ad discipulos suos ait. Qui uult inter uos primus esse sit omnium seruus. Denique hanc seruitutem operatur caritas. que spe maior et fide est. Unde scriptum est. Per caritatem seruite inuicem uobis. Hoc est ergo mysterium quod ait apostolus esse in christo et in ecclesia. hec enim uere in purgatione ante fuit. si salua erit per filiorum generationem. in fide et caritate et satisfactione cum castitate. Preuaricata utique in primis generatio hominum saluata per filios. ut quod in iudeis offenderat. in christiana posteritate corrigeret. Serpens inquit me suasisit. Et hoc ueniabile deo iustum est. eo quod nosset multas ad decipiendum uias. esse serpentis. quia transfiguratur in angelum lucis. et ministri eius sicut ministri iusticie. Sunt falsa imponentes rebus singulis nomina. ut temeritate dicat esse uirtute. et auaricie nomen imponat industrie. Serpens enim mulierem decepit. Virum mulier ad purgationem de ueritate deduxit. Serpentis typum accepit delectatio corporalis. Mulier symbolum sensus est mentis. Vir mentis delectatio. Itaque sensum mouet. sensus menti transiit. quam accepit passionem. Delectatio igitur prima est origo peccati. Ideoque non mireris. cur ante serpens damnetur iudicio dei. Secundo mulier. Tertio uir. Secundum erroris ordinem damnationis quoque ordo seruat est. Delectatio enim sensum. sensus autem mentem captiuam facere consuevit. Ut scias autem quia serpens typus est delectationis. damnationem eius aduertit. Super pectus inquit tuum. et in utero tuo ambulabis. Qui sunt qui in utero suo ambulant. nisi qui uentri et gula uiuunt. Quorum deus uenter. et gloria in pudendis eorum. Qui terrena sapiunt. et cibo onerati ad terrena curuant. Bene ergo delectationi ait. que tibi intenta terra uidetur manducare. Super pectus tuum. et in utero tuo ambulabis. et terra manducabis omnibus diebus uite tue. Tollenda est.

omnis exausatio diabolo. ne forte malicie sue aliquid possit obtendere. ut dicat iniquitate suam ex condemnatione uenisse. et ideo ad nocendum hoibus p̄tinaciter obniti. quia ideo damnatus ē ut noceret. Quid uidet̄ eē p̄ximū opinionem si tamq̄ dāpnationis accipim̄ istā sententiā. Non em̄ deus ad hoc serpentē damnauit ut noceat. s; quid futurus eē ostendit. Et quidē temptatio illa q̄ amplius homib; proffit; superi; demonstrauim;. S; tū cū legerim;. quia scriptū est. dicente deo. honorificantes me honorificabo. et cōtemp̄tor mei honore priuabit;. Licet nobis ex his uerbis aliquid estimare. Deus em̄ operat̄ qd̄ bonū est. nō qd̄ malū. Ergo doceant te uerba diuina. quia operat̄ gl̄iam. penam relinquit. honorem bonoz opationis sue eē declarans cū dicit. honorificantes me inquit honorificabo. Et contemptores inquit mei nō dixit honore priuabo. s; honore priuabunt;. Non sue operationi deputans eoz iurā. s; quid futurus eēt ostendens. Ergo hic nō dixit. facio te sup̄ pectus tuū. et i utero tuo ambulare. et terrā manducare p̄ om̄s dies uite tue. S; ambulabis inquit et manducabis. ut p̄dixisse magis de serpente que futura sunt uideret;. q̄ p̄sēpisse quid faceret. Terra inquit tibi tribus erit. nō aīa. Nam et hoc peccatoribus p̄dest. Vnde et ap̄tus tradidit huiusmodi in iteritu carnis ut sp̄s saluus sit i die dñi n̄i ihu xpi. Pectore aut̄ et uentre aut̄ reptare serpentē. nō tam pp̄ corporis figurā. q̄ quia pp̄ terrenas cogitationes. de illa celesti b̄ndictione sit lapsus. Pectus em̄ frequēter recessus quidā accipitur sapie. Et ideo ap̄tus sup̄ pectus xpi reclinat caput. nō i terram deicit. Ergo si sapia diaboli feris immanissimis compat̄. quibus itra pedes pectus sit. s; etiā hoies. qui terrena sapiūt. nec interiore affcū eriguntur ad relū. utero uident̄ reptare per terrā. Vtq; uentrē aīe n̄e nō corruptibilibus seculi hui; implere. s; magis dei uōo satiare debem;. Bene igit̄ dauid p̄sona suscipiens ade dicit. humiliata est in puluere aīa mea. adhesit in terra uenter meus. Adhesit em̄ dum configurat̄ serpenti. qui pascat̄ iniquitate terrena. Ideoq; nos ap̄tus cōfigurari dicit oportere xpo. ut uirtus xpi p̄tendat in nob;. Que sententiā nō putat̄ in serpentē grauis. cum etiā adā qui leuius peccauit tali cōdempnat̄ sententiā. Scriptū ē em̄. Maledicta terra in operibus tuis. In tribulatione manducabis eam om̄s dies uite tue. Videt̄ certe similitudine quedā eē sententię. s; tū i ip̄a similitudine magna discretio est. Interest em̄ utrū manducet aliquis terrā sic dñi ē serpenti. quia terrā manducabis. An uero sicut hoī dicit̄ ē. In tristitia manducabis. Adiectio em̄ ista. in tristitia. discretione facit. Discretio quam uim hēat considera. Bonū ē in tristitia magis terrā manducare q̄ in delectatione. hoc ē ut in actu quodam et sensu corporis contristari uidear. q̄ delectari in peccato. Multi em̄ pp̄ nimias iniquitates nō suscipiūt peccati cōsententiā. At uero ille qui ait. Castigo corpus meū et seruituti redigo. cōtristat̄ in n̄roz

peritorz. quia sua tanta
debet. Demq; et nobis s
deū est. nō fm seculū. Op
sentia sēdm deū. Nam sēdm
aut tristitia mortem operat
ad grām p̄uenisse qui contrist
bos. Illos uero in supplicio ten
bos. Demq; hebrei qui ingem
grām consecuti sunt. Et quia
denati sunt sp̄uali. Egypti uero
debant. rei detestabili seruient
illa dāre q̄ serpenti dicit.
in tristitia inquit manducabis. e
fem̄ agra. ut quēdā intelligim
dāre in quadā malicia eē uid
ssa. Quando uero panem. cū com
habemus processum uite huius. s
atatem iam nō ego. hoc est. nō e
ego qui fem̄. S; uiuit in me xpi
qui uenit de celo. Viuit sapienti
e resurrexto. deinde considera. qu
is est serpens. Nec terra in se
gibus tuis. Ad animā dicit̄ est.
terrena. i. opera secularia. Et m
is et tribulos generet. nisi fuerit l
cham experierimus in labore qu
os. Repugnat em̄ lex carnis. i. q̄
q; sudandum. ut castigemus corp
sunt sp̄ualia seruimus. Si em̄ em
sunt metemus. Si em̄ sp̄ritualia s
sunt sp̄ritualia. Amen.

penitentia peccatorum. quia sua tanta delicta non habuit. ut in his
 contristari deberet. Denique et nobis suadet utilem istam esse tristitiam.
 que secundum deum est. non secundum seculum. Oportet inquit uos contristari in
 penitentia secundum deum. Nam secundum deum tristitia salutem operatur.
 Seculi autem tristitia mortem operatur. Sed et de ueteri testamento accipe
 illos ad gratiam peruenisse qui contristabantur in operibus secularibus cor-
 poralibus. Illos uero in supplicio remansisse qui delectabantur huius
 operibus. Denique hebrei qui ingemiscabant in laboribus egypti
 iustorum gratiam consecuti sunt. Et quia panem in tristitia manducauerunt
 esca donati sunt spirituali. Egypti uero qui talia opera cum exultatione
 celebrabant. rei detestabili seruitutes nullam ueniam sunt adepti.
 Sed et illa discretio que serpenti dicitur. quia terram manducabis. Ade-
 autem in tristitia inquit manducabis. et cum sudore manducabis. Madu-
 cabis fenum agri. Ut quendam intelligamus in his esse pressum. Et quoniam terram
 manducamus. in quadam malicia esse uideamus. Quando fenum. in quodam
 processu. Quando uero panem. cum consumata fuerit fortitudo. Ergo et
 nos habemus processum uite huius. sicut habuit et paulus qui dicit.
 Vivo autem iam non ego. hoc est. non ego qui terram antea manducabam.
 Non ego qui fenum. Sed uiuit in me christus. hoc est. uiuit panis ille ui-
 uis qui uenit de celo. Viuit sapientia. Viuit gratia. Viuit iustitia.
 Viuit resurrectio. Deinde considera. quia non est maledictus homo. sed ma-
 ledictus est serpens. Nec terra in se maledicta est. Sed maledicta inquit
 in operibus tuis. Ad animam dictum est. Time terram maledictam est si habeas
 opera terrena. id est. opera secularia. Et maledicta non in uniuersum. sed ut
 spumas et tribulos generet. nisi fuerit humane studio operatio exercitata.
 Quod si etiam exercuerimus in labore quidem et sudore. si tamen panem mandu-
 cabimus. Repugnat enim lex carnis legi mentis. Et laborandum nobis
 est. atque sudandum. ut castigemus corpus. et seruituti redigamus. et
 que sunt spiritualia seminemus. Si enim carnalia seminauerimus. que carna-
 lia sunt metemus. Si enim spiritualia seminauerimus. metemus ea
 que sunt spiritualia. Amen.